КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(СВЕТ)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ № 67 (4358). ЕРА, 4 июнь, 1970 ш. Мах 2 кап.

ПОЛИТИКО-МАССОВИ БОЛХ — НАХ БАХХАЧА

Вай мехка коммунизм хьалхара дехкарехь тIе-тIе дуккха дIадаха идеологически балха формаш методаш цо хаддаш тохар. Цу декъе боккха лоархIам болаш ба нах баьхна моттигашка баш бела политико-массови болх.

Дукха нах бус культуре ЦIагIа е производстве идеологически болхлой выступленешка ладугIа йиш йоцуш. Баьхнаш тайп-тайпара да. Клуб гаьна хилча, цига бака йиш хилац цIен-нехой, инвалидий, пенсионерий. ХIокха производства цхьадолча декъашка бен баш болхо нахаца мIоберзе а вIашагIкхета ницкъаш агитаторий, политинформаторий. Цудуьхьа да ннтта чIогIа лоархIам болаш нах баьхна моттигашка политико-массови болх тобар.

Республика дукхахьа партийни, комсомольски организацеша хIетта вIашагIкхьевийлакха ладабу ка болх. Цар кийчинчу керла формаш, методаш. ЛадугIарашна дуккха еьаннаш Шелан районе цIаьгIара лектореш. ХIинца цига болх беш ю 668 лектор. Мишта вIашагIкхьовийлаб цар шайн болх? Юрта хIора ю цхьацца лектори юкъ. ХьалхагIа а белгалдеьна цIагIа гулпу нах. Агитаторашна, докладчикашна, лектореша тайп-тайпанча темех беседаш ю, лекцеш еш. Шелан районе цхьайолчу юрташкахь дика вIашагIкхьовийлад цу тайпанча лекторешна атеистически темех лекцаш ешарга.

Района 35 юккъера юкъара школашна болх беш ю цIагIара лектореш. ХIора лектор чуьерагIа 15 хьехарxо. Цар дешархой дешаца-ненашца тайп-тайпанча темех беседаш ю, лекцеш еш. Школашка а лекторий балха кхуьгадаш йола методически советаш. Къаьстта дика болх беш ю Курчалоевски юккъера школера лектори.

Нах баьхна моттигашка политико-массови болх дика вIашагIкхьовийлача моттигаш дукха ю юкъе районашна а. Улицашкара цIейш дика вIашагIкхьадевк Шалински районе, ишта кхечаьь.

Цхьайолчу белгалдаккхинза дерган нах баьхна моттигашка бена балха юкъа дукха кхечамбоцараш хилар. Цхьайолчу партийни организацеш партIа йохко кц цу гIулакха. Идеологически балха анни боккьонца дIа цо кхочаш бус цхьабола нах. Цхьайолчу моттигашка нагахь мара хилац агитатор, политинформатор, лектор. Эшаш йола лекцеш а хилац кIоарга чулоацам болаш. ХьалхагIа вIашагIкхьовийлакхача системах бац болх. Цу тайпара кхочамбоцараш да МалгIабика районерча цхьайолчу юрташка, Сунженски районерча Первомайское, Мужичи, Олгетти кхечу юрташка, ишта кхечаьь. Наьсарен районе партIа балх бен кц цIагIара лектореш.

Цу тайпара кхочамбоцараш къ дIаво ла мегаргдац. Нах баьхна моттигашка политико-массови болх кхетамца вIашагIкхьовийлакхар — иза боккха лоархIам болаш гIулакх ду. Партийни организацеш декхарийла ю, керда формаш методаш юкъа а кхуьлаш, из болх дIаво тобаре доьмо йоакхе е. Эттара хьалха терзам тIебахийта беза хIора цIа чуласаш, хIора сега дег чу кхочаш гIулакх вIашагIкхьадийккхара. Шеайн декхараш дика доьзаш а кхочашдеш а хила беза агитатореш, политинформатореш, лектореш. МоллагIчо хаттара шоп дала веаш а методически горзал лакха болаш а хила беза уж.

ЛоархIама да хеттагIон дийшо кхиаргдн хьажка. ЛадугIараш кхестабар, цар хьаштеш довзар. Баьхна нахе юкъе беш бола балх система йолаш хила беза. Кхетамца вIашагIкхьадийккха еза ешача лекцеи тематика. Баьхна нага хьалхашна каст-каста къамелаш де еха беза моттигера кулгалхой.

Нах баьхна моттигашка бена политико-массови балха юкъе шерра дакъа лаца деза юртарча интеллигенца: хьехархоша, лоръша, юртбоахама специалисташа, ишта кхечар. Беседаш, докладаш еча хана, лекцеш ешаш пайда эца беза технически средствах, гойтара агитацех.

Баьхна нахе юкъе бена балхаца дуьззадена доьзий декхарш хьалзашка лаьтт юрташкарча культпросветучреждениеш а. Уж декхарийла а культура учреждениешта гаьна баьхна нахе концерташ уттаде, улицашкара цIейш вIашагIкхьадекк.

Партийни организацеш ишта терзам тIебахийта беза нах баьхна моттигашка бена балха дикагIйола опыт гулбаре, из шерра йоаржаяра.

Дика пайда боаллаш форма йолга гучадаьннад цIагIара лектореш. Цудукьа кхетамца пайда эца беза цIерек хIора юрта.

Агитатораш, лектореш дезарийле ба баьхна нахе юкъа атеистически темах, дIаззаьне замах хоадиса мIерча гIуланкаш дIадахарец, керда традицеш вахаре юкъе яккьарах дукхагIа беседаш а, лекцеш еша.

Дами терко е еза общежитешка баьхна кагирхошта юкъе бена кхетамна балха а. Цу декъе дика пайда эцалургба общежитешкарча радиоузлех. Дукхахьа наха лоархIа мефоприятеш чанхьхара пайдане а «Мукъача деи клуб». Цига кхиа беза кагирхой салоIам вIашагIкхьабенца, цар хьашташ кхочашде хоаргдараш.

ХIинца вай мехка кургдолча СССР Лаккхехьарча Совета хоржамашта кийчлуча хана къаьстта шерра эза нах баьхна моттигашкара политически агитаци.

Шеко яц, республика партийни организацеша кердадар юкъе а кхуьлаш, нах баьхна моттигашкара политико-массови балх дIаво цIенмашта тобергхилар.

Къахьегамо толамаш совдакхеца шоа лу Грознерча радио-технически завода болхлоша дукха йоацаш КПСС ЦК СийлакхбоккхачеСоветий мехка берригача граждашка дахча кхайкхамала.

ДуккагIа йолча цIенашка деккьийта хIама дуча сахьета iэмадеш да иэ.

СУРТА ТIА: газета тIера КПСС ЦК кхайкхами дешаш я агитатор присеконцаш коммунистически къахьегамо ударник Ф. К. Амерзанова.

В. Дзаехов сурт.

ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Селхан КПСС Нохч-ГIалгIайн обкома политически просвещени ЦIагIа № 668 йолча Ленински хоржама округе тIолла СССР Лаккхехьарча Совета Къаьмий Совета депутаталла кандидат ваьча Сергей Владимирович Михалковца вIашагIкхийтар харжархой. Собрани хьайийллар КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Г. Ф. Галковас.

ЧIоагIа тIоараш а тохаш хержар собрание Сийлен Президиума КПСС ЦК Политбюро.

Дош ду СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла кандидата С. В. Михалкова довсенна волчоа Грознефтча мехкдаьтта института доцента Н. Ш. Шабановаша.

— Дукха хи йисаш, — аьлар цо, — вай халкъа дикагIа бола къонгаш мехковйи вай лаккхехьарча органе харжа.

Царел цаI ва протен халкъеа гIулакхашта тешаме вола вай кандидат — Сергей Владимирович Михалков. ДIахо цул творчески наькъагбиографех аьлаа дуво во. Шийн къахьегама биографи С. В. Михалкова дIайолайий Московски ткацки фабрика болхло а волаш, теологоразведочни экспедице болх баьб. Сийлахь-боккха Даймехкан тIом болаш беннача хана фронтовой кепайозоне болх бу. ХIанэ РСФСР писателий Союза правлене председатель ва С. В. Михалков, педагогическа IилмаIй член-корреспондент ва.

Оаха, Грозненски Къахьегама Шеча Байракха орден лелаеча мехкдаьтта института студентайи профессорско-преподавательски коллектива доаккхал ду № 668 йолча Ленински хоржама округе тIолла С. В. Михалков СССР Лаккхехьарча Совета Къаьмий Совета депутаталла кандидат оттаве тхоашта бокъо хиларах.

Советски наха чIогIа евзаций гIоаваьвнаьча писателa, поэта, драматурга, общественни деятеля С. В. Михалкова «Кхо йовкъост», «МоастагIо» яха туппале баладаш, «Хинкар», «В. И. Ленина музее» яха, ишта дукха кхыдола лирически иллеш, кувшараш.

Даьхено лакха мах баьб цун гIулакхий. 1941 шера беранта лаьрхIа язьаьча стихаех Пачхьалкхен премии енай. 1942 шера «ТIома потруган» яхе киносценарий. 1950 шера «Са цIена безам ба» яха пьеса яьарах шийн Пачхьалкхен премии лу цунна. ХIанта тIеххьарча шерашка вIаьмигача беранта лаьрхIа язьаьча произведенех 1970 шера Ленински премие латтийт еша векал В. И. Ленина цун цIаьен. ТIома цIеча Байракха орден, Къахьегама Цеча Байракха орден, Шеча Салама орден, «За доблестный труд» яха юбилейни медаль, ишта кхыйола наградаш ени цунна.

Мехкдаьтта института коллектива цIераьгIа 14 июне С. В. Михалков СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжаре тIахьийхар цо хьожархой.

Сергей Владимирович Михалкова творчески гIулакхех, цун къахьегама наькъах, советски наха къаьстта берашта, цун произведенеш чIоагIа езаенна хиларах дийцар депутаталла кандидата доверени йолча Грознерча № 1 йолча «Автоспецоборудование» завода коллектива векала С. П. Бурлакова.

Цул тIеххьагIа къамаьл дир Нохч-ГIалгIайн писателий Союза правлене председателa Р. С. Ахматоваc. С. В. Михалкова вахар, цун творчество халкъаца айхха бувзам болаш хилар белгалдно цо.

Депутаталла кандидата чакхдаш а цул хоржамаш хулча дийнахь цунна тIехьа кхаж тассара гулбеппа, оаш тIа а кхетош къамаьлаш дир Грозненски Ремонтно-механически завода токара Б. С. Литвина, телевидене студе керттера режиссера Ш. Я. Кирилловаc, ВЛКСМ Ленински райкома хьалхарча секретаре Ю. В. Мавеченкова. Швейно-производственни объединене болхлочо Н. А. Кондрыхинас, Нохч-ГIалгIайн пединститута доцента В. Д. Тимаева.

ЧIоагIа тIоараш а тохаш тIахийхар хоржахоша С. В. Михалкова дахь къамаьл.

ОРБИТЕ НИКЪ БЕШ ДА «СОЮЗ-9» КОСМИЧЕСКИ КЕМА

ТАСС ХОАМАШ

1 июне московски ханах 22 сахьат даьлча Советски Союза сигаьахийтай «Союз-9» яха космически кема тIадола ракета-носитель.

22 сахьати 09 минути яьлча Лаьттана гонахьарча орбита тIа даьнна космически кема лаьхкаш я экипаж, цар юкъе а болаш: кема командир, Советски Союза Турпал, СССР летчик-космонавт, полковник Николаев Андриян Григорьевич, борт-инженер, технически Iилмай кандидат Севастьянов Виталий Иванович.

Орбите гIолла цхьаь лелача хьалашка Iилманехически техкамийн экспериментийн йоккха программа кхочашъе езаш а «Союз-9» яхача кема экипаж, церек керттера дараш ераш да:

— космосе бена маьнъе факторийна Лаьттана гонахьарча орбите волча хьелашка вага организма оц йола влияни Iилман ду медико-биологически техникаш;

— хьайиш йолча даьнех халкъа боахаме пайда эцара методина шарьар дукха дукхи тайп-тайпарча районашна материали хини тIехен тIарча геолого-географически объектай Iилман зем бахари сурташ дахари;

— эзамаш даьлачул тIехьагIа хьаьлаьча дикнеx оперативни а гаьнна хьахагIа а метеорологически прогноз оттаеча пайда эцар дукха атмосфере хулача хувцамий Лаьттана тIерча хайн шаьн тIоама зем баьккхар, технни бар, сурташ дахар;

— Лаьттана гонахьарча космически пространствa мелаьйн процессийн физически характеристикашта Iилман техникаш дар.

— кема кулгалцан автоматически лехкий системашна дIаха шарьаьр кемана мостанаш тIалан цхьан бовраше лаладаш, иньъа тайп-тайпанча хьаланиа навигаце автономни средствашта тахкар.

Экипажца технически радио телевизиони бувзам лаьттаби.

Кема командира наьнъеста Николаева бахча дахкадагIа кема орбита тIа дахнахача учетник лерттIа тIехдаьннад. Космонавтий сахьале дика я. Кема отсекашка тар на ну дикагIа Лаьттан тIерчахча нийбдаь лерттIа вахара хьалаш леттаб.

Оттаь хийца наьнъе программа кхочашъе болабийнаб космонавташ наьнъестий Николаевий Севастьяновий.

* * *

Московски ханах 3 сахьати 12 минути яьлча «Союз-9» яхача космически кема Лаьттана гонахьа пхи го баьнккабар.

Радиобувзамо аргIанерча сеанса наьнъеста Николаева хоам бир экипаже дозал ца хиларе хьалаш дика довзик пелота программа кхочашьхилорх хиларах. Николаева хьалхаре го боаккхача хана цун дег вIашкетаIар минуте 94-за, Севастьянова дар — 92-за. Са шинна а кабинета 18-за дедикхар. Кема отсекашкара микроклиматергонахьарча орбита волча хьалашца вага организма параметреш: температура Цельсех 23 градус яр, давлени ртутни бIогIанага 766 миллиметр яр. Траекторни бустамий даьнах орбита параметраш нхоелагIа го болакхаш ераш яр: Лаьттана кема эггара таьнагIа далар (апогей) 220 километр; эггара кхоехьа хилар (перигей) — 207 километр; го баьккха ха — 88,59 минут, орбите хьнара хилар — 51,7 градус.

Экипаже балха де чакхдаьнна 2 [illegible] московски ханах 6 сахьат даьлча денз 14 сахьат даллалца самиIаш хургба космонавташ. Цу хана «Союз-9» яха кема Советски Союза территоре тIара хьекача радиобувзамца гургдоча зоне ерашъе хургв.

Московски ханах 16 сахьати 33 минути яьлча кема лаьттана гонахьа йийтта го баьнкхабар. Космонавташа йизза кхочашъяьър пелота хьалхарча балха ден программа. Кема пхадагIа го боаккхаш нерабла командира наьнъеста Николаева кхочашъйир кулгацарча ориентаце межер, цул тIехьагIа болх ба йоккхлайтай корректирующи двигатель. [illegible] дача орбите тIа даьннад. Лаьттанагна го боаккхаш цун параметреш ераш яр: Лаьттана эггара гаьнна далар (апогей) — 267 километр; Лаьттана эггара юххера хилар (перигей) — 213 километр; го боаккха ха — 88,96 минут; хьнарий хилар — 51,7 градус.

Пелота хьалхарча ден программа кхочашъяь космонавта Николаева зем баьнкхар Лаьттан тIехен геолого-географически объектай, цар сурташ а даьхар. Космонавта Севастьянова анализ йир двигательни установка болх беш хиларах маневрированни бIехлуш хилар. ХIокхо ишта цо кьоастадир [illegible] гергарча предметийн боарашаш. Цул тIаьрIа двигательни установка болх беш хилар бахьан долчу хулача сердала эффектай зем баьнхар.

Наьнъеста Николаева дIайолайир тайп-тайпанча динамически операцешка система [illegible] элемент хиларах терра ега башхаланаш текнарца кхаьзенна йола эксперименташ.

[illegible] хана хIана дуар космонавташа. Дииза хIама дуъ цар: хьалхарен шелагIа завтрак, обед, пхьор. Обед даьлча тIехьагIа экипаже [illegible] [illegible] [illegible] дIа а хайир.

Ялх сахьат даьлча дениз кхайтта сахьат даллалца «Союз-9» яха кема Советски Союза территоре тIара радиобувзамца гургдача зонал ерашъе хилар.

14 сахьат даьлча дIадолайир космонавтий шелагIа дола балха де. Радиобувзамо цхьан агIор [illegible] [illegible] Нийл Армстронга [illegible] дахьийтар. Дика дар [illegible] космонавташа Николаевий Севастьяновий [illegible].

«Союз-9» [illegible] [illegible] мегIарахьара тешаме радиобувзам лаьттабу. Нема тIара хоамаш ду уйх частоташцх: 15,008; 18,06; 20,008 мегагерц йолаш. Хьайдаш дола телевизионни сурташ дика да. Кема тIара бохагIа [illegible] информацени обработка я.

«СОЮЗ-9» ЯХАЧА КЕМА КОМАНДИРА йов. НИКОЛАЕВА КОСМОСЕ ВОДАШ ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

Деза наьнъестийи даттагIийи!

Тахан тха «Союз-9» яха кема [illegible] космосе урагIвоа халкъа боахама, Iилма, техника хьоштаенте [illegible] [illegible] лоархIама гIулакх дIаха кхочашдара.

Вай мехка тIаннах кхочашду космически [illegible] балхаш. «Союз-9» яхача кема тIа кхочашъе еза Iилма-техническа техкамаш экспериментаи яра программа. Тхоашта еша задани кхочашдора диза дарг [illegible] дешар дергда оаха.

Iа дика хийла шун, наьнъестий!

Вай хьамарча Лаьтта вIашагIкхетташ!

ПОЛКОВНИК НИКОЛАЕВ АНДРИЯН ГРИГОРЬЕВИЧ

СССР летчик-космонавт Андриян Григорьевич Николаев 1962 шера «Восток-3» яхача космически кемаца космосе ваха хиннав.

Космосе ваха цIаваначул тIехьагIа Советски Союза Турпала Николаев Андриян Григорьевича хьинаре дакъа лоаш космонавтни хийчбеча. Уйх тIеххьарча шерашка ше хиннав из космосе ваха кийчлуш.

Николаев Андриян Григорьевича вахара керттера моттигаш дагайохийтарьа вай. Андриян Григорьевич ваьв 1929 шера 5 сентябре Чувашски АССР Шоршелаш яхача юрта. Техникуми Фрунзенски военни авиационни училищен йистельккхачул тIехьагIа Андриян Николаев авиаше гIулакх деш хиннав. 1957 шера дена А. Г. Николаев Советски Союза Коммунистически парте член ва. 1968 шера цо чакхьъйккхай Н. Е. Жуковски цIерагIара тIеча-фецара инженерни академи. РСФСР Лаккхехьарча Совета депутат а волаш, боккха общественно-политически болх беш ва Николаев Андриян Григорьевич.

Космонавтий Николаева-Терешкова Валентина Владимировнайи Андриян Григорьевични йоI Елена хьалхуш йоагIа.

ВИТАЛИЙ ИВАНОВИЧ СЕВАСТЬЯНОВ

Ваьв 1935 шера 8-ча июле Свердловски областа городе Красноуральске. Берен школе деша вагIарав шерашь Виталей дIадахай городе Сочи.

1953 шера юкъера школа чакхъйаьккхачул тIехьагIа Виталий Севастьянов Московски авиационни институте деша вода.

1959 шера институт чакх а яьккхий, Виталий Иванович болх бе волалу конструкторски бюро. ТIаккха касттаьлашха из МАИ аспирантура деша вода, толанца из чакхйоаккх, технически Iилмай кандидат хулаш Iилма степень яккхаре диссертаци защита ю.

1963 шера Виталий Иванович Севастьянов Советски Союза Коммунистически парте кугIарашта юкъе вода.

Космонавтий отряде инженера Севастьянова космически полеташ яра йизза программа чакхъяьккхай.

Виталий Ивановича сесага Алевтина Ивановнас чакхъяьккхай Ленинградски паччахьаллкхен университет, институте Iилма толлама болх беш а я.

СевастьяновагIар йиIий Наташе вархI шу да.

КПСС ОБКОМЕИ РЕСПУБЛИКА МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

ЯЛАТАШ ЧУЭЦАРА КИЙЧО ЙИЙ ЯККХА

Массазарчул хьалхагIа укх шера ялаташ чуэца доладергдолаш а дуккхача кхаьнка ялат локен хIанта пхьаппайолча моттигашка Iоднижон бохлашехьа а юрта болхама министерства, «Сельхозтехника» республиканска объединене «Скотопром» тресто, «Консервплодоовощ», «Грознилон» объединенешта, парте дуккхача районашта, райисполкомашта, юрта боахама районни управленешта, совхозий кулгалхоша из лерттIа тергалди, ялаташ чуэцара кийчдараш кийчо во ю. ЛерттIа вIашагIкхьовийлабац комбайнашта, жаткашта, ялаташ хIандеча машинашта, транспортни средстваштa, складской помещенешта, тарзий боахама, наькъашта ремонт яра болх. Хьетташ из кийчъеш гоаю Грозненски, Наьсарен, Шелан районашка.

Наурски, МалгIабика, Ачхой-Мартана, кхыча районий дуккхача боахамашка ремонт ца еш гоаю холашдергаш а чил гамаши шоай ханнахьа чуэцара эша кхыйола техника а. Ремонт яьъяьнача комбайнехи жаткехи пхьадолй дакъа сердалоа лампаш пожарни средствашцеи кийчдаьза да.

Грозненски, Наурски, Шелковски, кхыча районашка механизаторски кадарашца IалашIъаьза а ялаташ чуэца агрегаташ.

Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи кIачч а оттаьь яьнцаш ялаташ чуэцара, кийчдара, пожарной культураш дIаэца, ялаташ чуэцача дика цхьан нийслуш дола кхаь тайпа балхаш чакхдакхара балхий планеш.

«Сельхозтехника» объединене во вIашагIкхьаьйкхад довкьош оатхалаш тIаккхухьнта, мело ю тишьена оатхалаш юхаметтоттара, сихагIа къоастадац колхозаши совхозаши запасной оатхалашта, ялаташ чуэцача машинашта ремонт яра хилаяза кригйоацача ремонтни материалашеи инструменташеи IалашIъара дешаш.

Ялата продуктий республиканска производственни управлене мела ду керда хьадьаьна ялаташ дIаэцача складаши элеваторашн кийчъяра балхаш.

Ялаташ чуэцарен кийчдарен декъе цIенхаштта кхочамбоцараш пийсединнад парте дуккхача районашта, райисполкомашта, колхозий совхозий партийни профсоюзни организацеша уж болаш шоай кениахьа чакхдахаре тIаберзабаь организаторски болх эзаь лелабар бахьан долий. Де дехар кхочамболаш дай ялаташ чуэцаш боахаьча колхозхошти совхозий болхлоштен лерттIа культурно-бытовой хьалаш хилийтаре.

КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои республикански юртбоахама органий, парте районашка горкомашка, горрайисполкомий, районни юрта боахама управленей, колхозий совхозий юкъа нилцу, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей а, кулгалхой а, заготовительни организацеи эггара керттера декхар лоархI ялаташ шоай ханнахьа дикен чуэцалга. хIора культурана, хIора колхозеи совхозеи ялаташ чуэцарен кийчдарен планаш а социалистически декхараш а тешаме кхочашдеда. СихагIа яь юкханза эргIаш ялат чуэцарен дIаоттадарах еш йола кийчо. Цу гIулакха ер атт ди чакхдалалехьа ремонт яь йоаккхийла ялаташ чуэцача ерригача машинашта, из дика хилийтара къаьстта уйлаш тIа а йохийташ. Комбайнаши жаткаши кийчьеча хана хьаьа еза тамаш хьагулъяра мел эша приспособленеш вIашагIкхьъаха еза стогометателаш, прессподборщикаш, волокушаш, ца хьагулдаран пуйах эргIаш дара эша кхыйола техника. Доакъарий ресурсашка а лоархIа дIачуэца деза дерриге чам тамаши.

Ялаташ чуэца доладалалехьа ремонт яь яккха еза складской помещенешеи тарзий боахамаш. ХIора колхозеи совхозеи лерттIалха еза хьетташи майдаши, ялаташ чуййла даьнача тIехьагIа болх бе а цхьан юкъа ялаташ лоаттаде а йиш хургйолаш кийчъе еза уж.

10 июнь хьатIакхачалехьа механизатораша цаона гIулакх дергдолча болхлошен кийчъяь кха еза ялаташ чуэца агрегаташ цар шин сменагIа болх бергболаш лоархIам а бе. Эшшача боарама весовщикаш, кладовщикаш, хIокха ишта ялатийхьола продукташи лоарергйола пах а вIашагIкхета безе.

Къаьстташа [illegible] колхозеи совхозеи оттае еза ялаташ чуэцарен кийчдарен, балхий аланаш хIора бригадагеи агрегатагеи дIакхоачае еза уж, цар тIа комбайнехи жаткехи пхьаннa пайда эцалга белгал а доаккхаш.

Ялаташ чуэца доладалалехьа боккьонца кийч а яь дIаоттае еза дIа-юха лела ерига авторемонтни мастерскеш, ялаташ чуэцача хана кхай тIа боахкача метте ялаташ чуэцача агрегаташта технически новкъостал дара эшшача боараме запасной оатхалаши ремонтни материалаши IалашIъе еза.

Ишта лоархIаме да ялаташ чуэца доладалалехьа ниэ бола кIа дикагIа мичахьа хиннад хьажар, дикалга диллача тайп-тайпара дола ялаташ къаьст-къаьста чуэцалга, боахамашка санна, ишта ялаташ дIачуийдеча пункташка а уж шо-шоаш къоастаделгеи дIаоттадаь лоаттаделгеи дизза кхочашдар.

Ялаташ чуэца доладелга тIехьадаьлийта мегаргдац, кхача участкаш хьа а хоржаш чуэца деза уж, дерригача кхашка уж кхача дьаерга ца а хьежаш.

Ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча денношка деиз Iалашде деза балха овсарле люкха йолаш хIора агрегатаь пайда эцилга, берригача механизатораша шоай сменни нормаш кхочаш а тIехкхочаш а ергйолаш, ялаташ чуэца машинаш технически организацийна бахьанах сайца латтергйоацеш вIашагIкхьъбаьккха беза болх, аьхнеи бийсаннеи 30 гектарал кIезигагIа доацаш хьакха деза жаткашца ялаташ, комбайнашца хьокхаде а оарлаш хилча — 18, хьекха кесарегIа улла кIа комбайнашца хьаьшиш — 22 гектар.

Ялаташ чуэцача хана Iалашде деза кхерамлей техника, цIи ялярах лоралдарен правилаш йизза кхочашьоелга.

Лира [illegible] оттаба беза ЦIалхай [illegible]. ЛерттIа нийсъяьза йолча комбайнашца чуэцийта, дакха хьаькийта мегаргдац ялат; ялаташ хьокхача хайн кигье йоккхаш йита мегаргьаш. Чуййна даьнна кхаш боккьоне лоргIа а лоархIаш хьэзанаэ дарадац колхозашка бригадирашкара председателаша, совхозашка отделеней управляющешкара директораша хIора кхонкье ди массаза доал аьхаза.

Ялаташ чуэца доладенначa хьалхарча денношка деза вIашагIкхьдаккха деза пачхьалкхенна ялаташ дIателга, хIора колхозеи совхозеи пачхьалкхен плани декхараши цар кхочаш а далехьа хIора денна ялаташ кийчдеча дакъа лоацилга Iалашде деза. Де доагIар хилза дерган дика фу кийчдаь пачхьалкхен ресурсашка дIаоттадарен республикански фун фонде ялат чутассарен заданеш тешаме кхочашдара.

Доакъарий ресурсаш алхамаккаре дерриге чая кагаши шоай ханнахьа хьагулъе, эргIаш де пхьаккхи хIама тIера ца доалийташ доакъарийна лаьрхIа дIаоттаде а лораде а деза. Къаьстта уйла тIаьхийта еза поукосни пожнинойи культураши дукхагIа дIаераш цар хьувкъам лаккхбаре, гураха дийне ялат тIадолче, хий дехкача лаьттаех биззе пайда эцара. Керттера культура чу а яла тIехкха дола лаьтташ кийчделгеи шозлагIа юа культураш дIаювлгеи. Хьалха кхача культураш тIахцина, гураха дуа ялаташ дIадуаш дола дерриге лаьтташ ая пара системагIа кийчдола.

(Чакхдоалар 2-ча агIо тIа).

КЪАХЬЕГАМ МАМОГГА КIЕЗИГАГIА ДIА А БОХИЙТАШ ДУКХАГIА ЯККХА ПРОДУКЦИ

«С. М. КИРОВА» ЦIЕРАГIЧА «ДИНАМО» ЯХАЧА МОСКОВСКИ ЭЛЕКТРОМАШИНОСТРОИТЕЛЬНИ ЗАВОДА КОЛЛЕКТИВА МАЬХЕРА ИНИЦИАТИВА

ВЦСПС президиумо хьалхай 1970 шера продукци кьаргга хIоттадеча къахьегамах хIара болхлочо бIаь сахьатал кIезигагIа йоцуш хиндолчу хьовсар дукха социалистически ях йоржаньча С. М. Кирова цIерагIча «Динамо» яхачу Ленина ордени Къахьегама Цlеча Байракха ордени лелаеча московски электромашиностроительни завода коллективе инициатива хьалхьахьарча дешира.

Предприяте администраца, заводской профсоюзни комитето, профсоюзе цеховой комитеташ партийни организаце кулгалла бойхка болх бу производства резервашкахь лахьаран перех хайда ма-ранаш, къахьегам кIезигагIа дIа а бохийташ продукцин дукхагIа ярахецара. Коллективе кердача инициативе — дIаболуча къахьегамах хIара болхлочо бIаь сахьатал кIезигагIа йоцуш хьовсар дукхе социалистически ях йоржаренашъ кулийтаргна ухх шера къахьегама овсарле 7 процент лакхъе.

ТIаьйна декхарш кхочушдеш заводе дукхачу болхлоша, инженерно-технически гIуллакх де-рашна хIинале а даккхе кхоьллий къахьегам технологически процессашна дIало эргайбохуш товар, производствон къахьегнлгеш динатIа вIаштIехьдахкхар бахьна долаш. Ухх шера ялхе хьалхарча квартале продукци кхаьш ххоъбань беррига къахьегам 490 эзар сахьат да, цу даьхье рационализаторски предложенеш кхьенхьарах 200 эзар гаргга сахьат. Иза 2,6-зза дукхагIа дуй сокиш цу хайна кхо-баьчул.

Экономически реформа ялхча торонек кхетамца, пайда а ицаш, ухх пятилетка йиъ шеран кхаь беттан реализаци кьача продукци боэрам 26,4 процент лакабьезе заводе коллективо болх беш барзни 128 процент кIезиг а беш. Предприятена цоьзза хIана хиинабаш дьнна дукхагIа хиинаб пайда, къахьегама овсарле юкъера лакхIехьа 46 процент лакхьенней, хIаьта лоархIамегIара профессийн болча болхлой къахьегама овсарле — цкъай хьаззсн совгIа. Завода коллективо ханал хьалха, цхьа шерен кIес беттан кхочушьяьй ухх шера план къахьегама овсарле лакхъяран кхьча технико-экономически хьокхамаштеш.

Коллективе хIара члена балхах хьахинарий мах беча хана укхала юкъебоалабу дерригаш а ку-доцаш бола цхьа хьокхам — боэрама-сахьаташца лоархIаш хьэделеш кийчъяра балхе хало. Ялхьах хьалхинарий учет яра хIаракена хьййолла вIабода къахьегам кхебара счеташ я. уж лелаяра янкъ хьехарш йола инструкци чIоагIъяьй. Ялхь ктоташ еча хена керттера лоаргIар хIара болхлочоа оттабаь къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяра боэрам а ба, цуй декхарах а да. Шера баьча балха ктогех болхлочо поощрени чу ларде уля хIаране ишийкхе шера план кхоачашъяр.

ХIаране ухх шера планаша яхьа тешшаме а хьокхам хьахулийт, творчески инициатива гойтара, производства технологи эргаяьккха тоаяра, производстве хьаладаттаранштеи новаторашлеи хааргIдаьинерех билзагIа пайда эцара кошъостал ду. ХIарана ший пятилетка хIанала а кхоачашъяьй заводерча 77 процент болча болхлоша. хIаьта цо завода ерригача коллективага тоpo хулийт ухх шера план 1970 шера 20 октябрь хьатIакхачалехьа кхоачашде.

ВЦСПС президиумо кьоабалъяй «Динамо» яхача завода коллектива маьхера инициатива. ВЦСПС президиумо профсоюзни советаштеи комитеташтеи могадьд боахама организаци цхьана предприяте дикача опытах производства резерваш лахари царех пайда эцари духьа, къахьегам кIезигагIа дIа а бохийташ продукци дукхагIа арахецар духьа беча практически балха тIа пайда эцилга. (ТАСС).

Пхи бетта заданн хана дика хьалха кхочаш а я, хIанзалехьа планал совгIа итташ эзараш сома маьха продукци арахийцай Грозненски химкомбината № 108—11 болча цеха коллективо. ДукхагIболча аппаратчикаша 3—4 балха моттигаш Iоманьй. Лакха къахьегама овсарле. Къаьстта дика болх бу ноквъостеша тIехьоьшама-бустама приборашъ электрослесаро Горелова, машинистаро Муртазинон, Плесовец, аппаратчика Денейко, слесаро Елизарова. Смени нормаш тIехьлоецаш цу коммунистически къахьегама ударника ша сийлахь цIи лелаеш.

СУРТА ТIА: ноквъостий Горелов, Муртазин, Плосов, Денейко, Елизаров.

С. Хугаева тIаьтI сурта.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ДЕШАРА ШЕРА ИТОГАШ

Политически дешаро сетера дешара шу чакхдьйнад. Районни партийни организаце чIоагIа уйла тIаьхийтай кулгаладеча маьрай боьхонда йола политически кхетам лакхбу школа а хила дIахеттача партийни комсомольски просвещене тайп-тайпарча формашка коммунистийн парте боахарий активеа кхетам лакхба-ра.

Юбилейни шера толаме болх баьй: 18 пхььаннарча политически школа, марксизма-ленинизма ларзий 68 школа, 62 семинарски группа, царех 24 группе «Коммунизмерча «елвышка» бера лазара яха В. И. Ленина произведени, «ХIанзарча этапе лугош коммунистически боламе стратеги тактикан кешаш» Iомалаьд.

1969—1970 дешара шеря политически дешаро системе дека баьгIарам перригаш а 5 эзар совгIа сар ве.

Дукхачу школашкеи семинарски группашкеи деша баьгIарагIа цIенхиштта Iомалаьа В. И. Ленина балхаш. Шолгта тIаьнлла гIуллакх цIена кхоачашлехьа юкхьаппарча политически школий пропагандисташа: «Нефтехимпапарата» НИИ — В. М. Маруцелидзес, «Октябрьнефть» НПУ — Г. К. Лукьянова, Грозненча станци — Р. И. Носковас, локомотивни депо — В. Н. Сальне, дукхачу кхичаво.

Юкъарча шерел дешаш баьгIарий балха керттера метоз хилнай дешаш тIехьаса пропагандистий кулгалла занятеш дуьца а лупаш, дешара литература, первоисточникаш ше-цоьш Iомаеза.

Хьокхам ша мегарбоьлаш дика чакхьаьннай занятеш Грозненски машиностроительни заводерча кхоллагIча шера дешача «марксизма-ленинизма ларзий опорни школе (пропагандист В. В. Белогуров), цига кеша баьгIарашна философи исторически материализм Iомаьлй. БезамгIа хургIолаш ньй занятеш пропагандисташа, дешара система теоретически методически дикагIа вIаштIехьъеккхаа тайп-тайпара приемаши формаши юкъекхиьай. Лаккача идейно-политически боаргме баьб школа болх. Цигтта ахтеу балара позикъостал баьб лекци, собеседовани, консультаци е гуччахьара занятш пропагандиста массан а цIенхаштта кийчъеши чакхйоахаши хиира хиларах. Цуьнна деша баьгIараша тIабайнаца кхаьхийгиз В. И. Ленина балхаш Iомадеш, дика хьуьнашам болаш, ххетанна лелаьй конспекташ, рефераташ. Масала, «Классахи пачахьалкхенахи бола марксистско-ленински хьехам» яха тема Iомеча хана деша баьгIараша цIенхаштта Iома а баьб, конспект а ухтаьй «Пачахьалкхеи революции» яхача В. И. Ленина балха. хIаьта занятешка цоаш къамалаш деча дана хьахьехкар ленински балхаш цоаш чIоагIа кIоаргеи Iемалаь хиле. Цоаш Iомадаьччох кхьаьстта чIоагIа тIубена бола выступленеш йиъ ян, Жук-Триполитова, Токмачева, Маргевича, Белевкос, Тимофеева. Цар шерреи чIоаргеш Iемалаь хиле. Цоаш Iомадаьчох ухх темаех: «Классашта баь ленински кьоастам. Классови кьовсам — антагонистически формашеш лелгIахкула керттера низ», «Классови бахьазлонаш дIаккара нахъкьеш», «Пачахьалкхе хьахилари цуй чулонами», кхьароаш. Дика собеседовани а еш, цига хиннача 26 сагах 18 сагo кьамалхи яр. Цу гучахьарча занятe бар района пропагандисташ. Занятеш дешахача хана цар белгалдоахар опорни школе деша баьгIараш занятешка хьинаре хакъа лоацаш, кхьа барт балаш, дика кийчо яь хилар.

Лакхерча звене толам болх баьб КПСС исторе проблемех йолча 16 семинарски группа, философе проблемашта йолча семинаре, политически экономе кхаь семинаре. Iилмин коммунизма проблемашта йолча 14 семинарски группа. Iилмин атеизма йиъ группа. 24 семинарски группа — доарашеи хьехархошеи «Коммунизмерча «лелпана» бера лазар» яха В. И. Ленина произведени Iомаеш.

Теоретически семинарашка еча занятей керттера метод яр дешабаьгIараша первоисточникаш цоаш Iомаеш бола белга.

Семинарски занятеш лакхача идейно-теоретически боараме чакхъяьлар общеобразовательни школашка № 9 (пропагандист П. Ф. Петров), № 46 (пропагандист Н. М. Курносина), «Октябрьнефть» мехкаьтта промысловни управлене электромонтажни цехе (пропагандист А. Н. Нефедова), «Нефтегазпромавтоматика» яхача къаьсттача проектни бюро опытни заводе (пропагандист Н. М. Белоусов). «Коммунизмерча «лелпана» бера лазар» яха В. И. Ленина болх, «Стратеге, тактика эшшаш хIанзара замен» кешархоша Iомадаьча дукхача кхыча коллективашка.

В. И. Ленина балхашта хетаь 63 теоретически конференци яьй районе,

Парти райкомо чIоагIа уйла тIаьхийтай пропагандистски кадрашца беча балха: семинараш вIашагIйийхкай, методически теоретически конференцеш яьй пропагандистски говзал лакхьяра, деша баьгIараш пропагандисташ цхьана краеведчески музее хилла, белгалдарча темаех лаьцна занятеш еха вIаштIехьяьхкхь. Цу ерригача хIамаша дикача аргIорахьара влияни яьй партийни комсомольски дешара систерма ерригача звеньяшкара занятеш тоаяра, хьехаш йола материал чIоагIа Iомаяра, юбилейни дешара шу толаме чакхдаккхара.

Ухх дешара шера белгалагIа йола аргIув хиний партийни комсомольски политически дешара ерригача формашка ленински балхаш цIенхаштта Iомадар, хIаьта цунах боьхоца цоцъостал хилар къахьегамхой къахьегамеи политически хьинар айдара, производствени заданеш ханал хьалха кхоачашъяра.

Партийни организацей эггара хьалхарча аргIанара декхар да Iоаль коммунистийн кулгалдеча хадрий дешарен балхеи опыт дIачIоагIъярах КПСС XXIII-ча съезда решенешта, партеи правительствен лоархIамегIарча решенешта. Владимир Ильич Ленина сийлахь-йоккхача теоретически вIашааллайна кердича дешара шера кхы а шерагIа пропаганда ярах.

Т. ЗИНОВЬЕВ,
КПСС Октябрьски райкома пропаганде агитаци отдела заведующи.

ЯЛАТАШ ЧУЭЦАРА КИЙЧО ЙИЙ ЯККХА

(Постановлени. Доладалар 1-ча агIо [illegible]).

[illegible] даладаь дарапа, [illegible] кхувата доладалаш [illegible] ялатаи кьовсама лоаттабе беза, коммунисташ, комсомольцаш, дружинникаш, юртара ерригa актив цу гIулакха оарцагIа а яккха)

Ялаташ чуэца доладалалехьа нах мел бахача моттигашка баха нах гул а беш, царна дуьца деза ялаташ лечкъадарцеи довдарцеи кьовсам лоаттабарах дола доаш, царна дIадовзийта деза социалистически доалахьенна кхетаргийй царна гIо дерийн хьакъехьара заковма. Милиц, прокуратура, суда органаш декхарийла я социалистически доалахье лечкъдарцеи лаьттабу кьовсам чIоагIбе, ялатани ехийора продукцин лечъаеш моттигаш ца нийсалийтаро хаддалза болх бе.

Юрта боахама министерство, «Скотопром» трест, «Консервпродовольтвие» «Грознинфо» объединенеш, парте райкомаш, горисполкомаш, райисполкомаш, районни юртбоахама производствени управленеш, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийле ба ялатий, ялатабобоини кхычен культурай районированни фух хIара боахаме 1971 шерарча хьувкхьама кхочеи балла хургйолаш фуи фондаш Iалашъяр.

Хьувкхьам чуэцача дакне хIара боахаме вIаштIехьдаккха деза фу цIенделгеш дIадувча кондицешка доладелгеш, госинспекцина проверка [illegible] хIама тIера [illegible] шарра, лоатт[illegible]а. [illegible] продукцин [illegible] производствени [illegible] управлени [illegible] чу [illegible] до[illegible] [illegible] складаш, ялат [illegible] цIенду [illegible] тарий, лабораторни оборудовани инвентари тоаьхи кийчъяьи якха, а хIаьта, моттга, ялат кийчле доладалалехьа ерригa складаш ялатаи цIеяре машинаш, оборудовани, складашта гонахьара тергарьтореш дезинфекци яь кийчъе.

Ялат цхьатарра кийчле доладенача хана из вIачуйилета пункташа дийнахь а-буе, а [illegible] белга вIаштIехьдаккха деза. [illegible] транспорт дукха гоае мегаргьяц. Кийчдаь ялат [illegible] тIера ца [illegible] [illegible] ца дирг мел доацар де деза.

Комбайнаштеи ялат чуэцача машинашти ремонт яь якхара [illegible] колхозашти совхозашти запасной оттаме материалашеи Iалашьяра сиггото гIулакхаш чекхдеха «Сельхозтехника» республикански объединене. АргIаш дечача моттига ча хьатIагулларан бIочна аргIаш ларац волокушаш хьяра кхоачамбола, ялле куце колхозаштеи совхозаштеи бале а беза.

Тар ма ду дукхагIа колхозийн совхозийн автомашинаш, тракторни прицепаш ялаташ чуэцача оарцагIьяхь еза, предприятийн организаций [illegible] даьна ялатаи чуэца хи[illegible] йта, еза республикански автомобильни транспорта управлени промышленни [illegible] организацийи автомашинаш.

Торговле министерством [illegible] потребсоюзи. [illegible] райкомаш [illegible] [illegible] я ялаташ чуэцаш дола хана сагго-та эшаш дола товараш кхачадхарча станашкеи бригадашкеи дохкигга вIаштIехьдаккха. Колхозаштеи совхозаштеи эшаш дола ноквъостал де деза ялаташ чуэцача балха болхкача совхозий болхлоштеи колхозхоштеи общественни кхача кийчбара.

Парте райкомаши горкомаши, колхозийн совхозийн мехкадара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш [illegible] я колхозхошта, совхозий болхлошта, юрта боахама специалисташта юкъе бер боцa организаторски массово-политически болх чIоагIба, из барзгIагIа, хьалхьа, хьатташа бе, лерттIа социалистически ях йоржае, аьттоне ялата чуэцарaн кийчдарах тIаерзадж.

Республикански районаш газетий редакцеш, радиовещани телевидени комитетo шерагIа цуьна еза теланца ялаташ чуэцана кийчдаьн дахар духье, фу дIаоттадари цIендари духье долаю ях кIоарга хьэхалла дIадоазийтеш еза ялат чуэцаче хьалхаьттарий опыт, социалистически декхараш кхочашдаре хоаттабеча кьовсама лелам.

Кхомбар—хIаране декхар

ТОРОНАШ ТЕХКАЧА...

КIоартга уйла а еш Iоьадир МалгIабикерча къахьегамхоша хIамаи кхомбара тIахьезаш КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо, хIана ааьча цига ший тайнара аргIанаре кампани а яьдита йиш йолаш гIулакх дац из. Цул тIехьагIа собранеши шоай торонаш, резерваш гучайоаяш, производства экономически эффективность айяра кьяьаш я лехар. 8 эзар болхлочо, гIуллакхерча нaха, инженерно-технически болхлоша-специалисташа шоашта хетар дийцар, дукха предложенеш тийлар.

Промышленностена шоай торонаш техкачул тIехьагIа ухх гайпара доаш делар: керда геолого-техническа мероприятеш производствана юкъекхийтара цотах хьалха шоаш шера доаккхаргдаьнача планал дукхха совгIа долча мехкдаьттана кхы а 150 эзар тонн Iотlатоха лаьрхIар цар. Из ба хIамаи кхомбара мар асха аьла хинъ. ШолагIбар ер ба: дага а баьнна хьалхе хинначул чIоагIагIа творчески къахьйгача кхы а 60 рационализаторски предложенеш шоашта производствана юкъейохийталургйола гучадаьлар шера. Къахьегама овсарле лакхъяр а Iоттатехала, хIаьта ший дьатIадаьннача скважинаш цу дуса мехкдаьтта хьадоахаргдола коллектор болх бе йолаклийтача 380 эзар дом ахча кходулургдола торо белгалйир.

ХIаьа шоай дом кхоачадеш бола промысловкаш. Дика ма йоал. Дукха дукхагIа доахк маьха деза а доацаш дикаш лакха доле мехкдаьтта.

Цу Письмос оарцагIбаьхаб тха буровлеттарашъ шенкхашта кхолчамбрацарш гуча а доахаш дийцар цар ма документ шоай собранешка. Буровлеттараша Я. Зарудиева, М. А. Ноа, Х. Ихаева, кхыбараш гучадаькхар хIанзалца вIалле тергал ца доаш хиша дукха ду гIулакх. Бохьоцца пайда хьайца а белалехьа из дукха мах йоаккха, хIаьта чIоагIагIа эшаш йола растворшъ дIакхуас дукхана буровойшка, йоахар цар. Боьхоцца пайлана йоацийта хьахьокхаш йола аьализ Iа йица из дIаккосси бокъо телараш белхтоккхаме оазаргдола хIама де деза.

ХIаьта, йоахар цар дIахо, бурав[illegible] скважиннашта юке саго тергал а ца еш дукха сеьъаьана гоматие, берат юс кхыча мерда болх бе долалуча скважинаш дIа а ца яьйш. Контора буровлеттарий коллективо ийтта ший торонаш гуча а яьа 100,7 эзар сома маьха хIамаи кхомбa лаьрхIар.

Шоай дукха торонаш гучаяьхар из Письмо дуцаш Вознесенскерча газ чаккхоахача завода коллективо а. ХIана дIаоттае лаьрхIа 16 кубометр газа лаьрхIа йола емкость сахьагIа дIаоттайча хIана кепачул дукхагIа хIара денна 200—250 эзар сома маьха продукци арахеца йиш йолйи я завод. Цул совгIа дукхагIа я хIана а боагIача тайнара пайда на эшаш дукха механизмаш, оборудовани. Къаьстта тергал тIабахийта дийцаь газ чаккхоахаршна шоай къахьегама дисциплина тоаяр. Цу тIера дIадоладе деза кхы мел доле дика хIама.

В. И. Ленина ваь 100 шу дуза ма дезде шоаш хаккъаболхаш йолаь производствени темпаш кхы лох ца ер ее шу чаккхаенна лаьрхIалчаха лаьрхIаьттехоша.

З. БАТАЛОВ,
КПСС МалгIабикерча горкома промышленни отдела заведующи.

ШИЙ ГIУЛАКХАША ТЕШАЛ ДУ

ЧIоагIа бехктоккхаме болх ба хIамаш тегарой бар. ХIамига дьнна а гIалат дьнча гул хул, тийгача бархсьаи маз лехьа бозаш хул из бархьаи доле. Цу дукха тIера хIамаш тегаргаш доаланттар цаI да: сахьат доаццаш барзкъа тегилга.

«Грозненски швейни - производствени объединене № 2 йолча цехе дукха бе хIамаш дика тегаш бола нах. Цар цIерош йоахача хана эггара хьалхарчараш цIи кьахкар цу цеха начальника нос, Ковалевас хIамаш тегача мотористка Казбекова Iалаудиева Тонта.

— ХIамаш тегара говзал лакха йолаш, бешза-дика производствени а Тонта, цо къахьегамеи производственни дисциплинеи толаль а сахьат дола барзкъа тийга моттиг кийслургъяц, — йоах цеха начальника.

Цул тIехьагIа дукха [illegible] алаехьа къамал хилар са Казбекова Тонтаца. Ший лаьца дуьца тIера яц из, цхьабикъда ший балхах лаьца чIоагIа хозахетаж дуьц. Сайца къамал деш а ший балх сацийтац Тонта. Цу балкагIа дьнна цун кулгаш сиха лел. Бригадин метода болх йоаш да тхьо цудухьа ер ноквъостий [illegible] сар хьер ца, йоах цо.

Из ишта хила дезаш а да, хIана йолча цхьа смене дIаттайцаш цо ший норма 120—125 процент кхоачаш ца еш. Цеха эггара хьалхарча коммунистически [illegible] хьинаре [illegible] [illegible] хIанзаттара [illegible] хIамаш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] нах ца, Казбекова. [illegible] Тонта а яхьйина мама [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Тонта.

Ший ноквъостайта гIо да, [illegible] ца хоар дIахьехаи кийчо а Тонта. Цхьан дийнахь [illegible] ноквъосте брак йолаш барзкъе тийгадар. Сахьат сихха дIадаьнна [illegible] дар. Цу барзкъ дика [illegible] хIамаш цор брак яьр. Ший болх а бита цуьна ноквъостай дир йоаккха опыт йолча Тонта. Иштта из хилар баьтан дейлаш цеха беррига болхлоша сийдоьш лаьрхIаши а ноа. Казбекова.

Белаш кероашъцеча [illegible] тIа дика къахьегама толамеш дола, ший сий дехаха хана [illegible], йоах Тонта. Ше школе деша ягIача хана дейз цуьна [illegible] [illegible] хIамаш тегарий бола, Цудухьа 1962 шера хIамаш тегарий говзал Iомаяра Грознерча ший шера йолча курсашка деша ялар из. ТIаьдика [illegible] хIамаш тегарий курсаш, 1964 шера хIана ше бола беча цеха болх бе [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] гIертар из, хIаьта ше дийхIар кхочаш а дар. Болх бе йолаечача хьалхарча юкъара цейна ноквъостай [illegible] мастера Дьяченкона, хIамаш тегача [illegible] роевона, кхимерка хIана а тIеяма чIоагIа бахьнал кхош а на.

КарагIдаьнанаш кхоачамбол Iош оамал ец ноа. Казбекова. Мест-масте дагаехолаш хул из тIехьаш тегача йолча опыт йола болхлоша, цагадаш пайдан ший балха говзал. Ше балха йо-зана шийна даь ноквъостай дика а доалаш хIана мерда бола бахкамаш кьамана болхлоша дукха ноквъостай ду цо. Ший балха говзал Iомаяй цо дукха за йоашаш цига бола йолча Амаева IайнаИна, Мусаева Аминате, Авраамук Надеждина, кхыбарна. Цудухьа шоай хьалхарчача баьрал яхаш ба уж а.

Производственни балха тIа дика толамаш доалаш санна общественни балза тIа а хьинаре даьха ядаш цо. Цеха дикагIболча агитатора йоархIанна а Тонта.

Цо хьабена къахьегама накъ лоацабале а, цуьна тIаьхьара тоагIотаьша тешал ду Тонта даьхана толамий лакха мах баьгга. Масеха Сийлен грамота еннай цунна, къахьегама хинина тIа дIа а эздеш дукхаза баьрал яьхад. Цул совгIа «РСФСР социалистически арьа отличник» яха значок еннай. юбилейй доздеча денош цунна елар «За доблестный труд» яха юбилейни медаль. Цу совгIатешка дIадахар дукхагIа тиэлаш кхетадеча Тонтас кхы а хьинар айдене къахьег.

Б. КОСТОЕВ.

ХОРЖАМАШТА — ЛЕРТТIА КИЙЧО

Грозненски районе еза бахача фермашка-пункташка, колхозашка, совхозашка, промышленни предприятешка шера бу СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш дара кийчо еш бола болх.

КПСС райкома заседани чIоагIъяьй СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш дара кердадача организационни массово-политически гIуллакхий план. Райисполкома решенех районе йийлай 37 хоржамий участок.

Колхозашка, совхозашка, промышленни предприятешка хоржамий бахача партийни организацеш, юрта Советаш, профсоюзни комсомольски организацеш шоаре дIабоалабаьб хоржамашта хьалхара агитационно-массови болх.

Пятилетка тIехьарча шера тIаьнача декхараш толамца кхоачашдеча тIаьхьалча социалистически ях кьаьнлай.

Нах бахача ерригача пункташ агитпункташтеи участкаштеи помещенеш кийчъяьй. КПСС райкома заседане чIоагIдаьб агитпункташ заведующеш, хIаьта цхьаннекъарех партийни организацей парткомашъ кийчлона бераш — агитатораш. Районе болх беш я 39 агитпункт, клуб, 5 агитплощадка. Агитатораш беседаш ю производственни участкашка, дехиннаьйна, клубашка, библиотекашка.

Ухх шера 7 мае № 672 йолча Грозненски юртара хоржамий округе гIоада СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла вахийта чаккхаьхаш цар 1 Мая цIерагIча колхозеи № 3 йолча сомии баьхладаьрша совхозеи къахьегамхоша Цlеча Байракха КъилбаседаКавказа военни округе эскарий командующи вола Александр Терентьевич Алтунин. Цул тIехьагIа ноа. А. Т. Алтунина кандидатура хьалхьеиаш массанахьа а собранеш хилар.

Юбилейни шера къахьегам дика къахьега болхлоша, колхозхоша, хьалха боахама специалисташа. 1970 шера, хьалхарча кварталан дика толамаш кьйлай цар. Хьалхарча кварталах пачахьалкхенга дуьх доахара план 200 процент, шуро — 117 процент. фуаш доахара план 121 процент кхоачаш ьярах КПСС райкомеи райисполкомеи кавара кара тела ЦIе байракх еннай № 2 йолча сомай баьхладаьрша совхоза.

Районе шерлуш лаьтт агитационно - массови болх. Хургдолча хоржамах лаьца хьахьаркхошта хьалхашка лекцеш еш, беседаш ю агитатораша, политинформаторашка, лектораша.

Болх дика бу Грозненски шурий совхоза Центральни усадьбера библиотека чуйолча агитпункте (заведующи ноа. А. Коробова). Хьалхеха йола хоржамий кампани йодача ерригача хана бергбоцуча балха план йоза кийчдаьд «Хержа боагIачаш хоржагбаь вай» яха плакаташ. «СССР Лакхехьарча Совета хоржамашта хьахаи мадоаттIара накъадахар» яха книжкай выставка я. Хакказа болх бу агитатораша, цар балха лоестан тел.

Парткома кехка ноквъостал ду «Знание» яхача обществa совхоза ноа. Т. Я. Белоножкос хьалхьа лелаеча юкхьанцарча организацеи. Цу обществa юкхьанцарча организаце членаша шоай а беседаш ю, лекцеш еш бахача нахи юкъе. СССР Лакхехьарча Совете хургдолча хоржамех, советски демократех дуьцаш цига. Ноа. Белоножкос хаьржархоштa йийшай «Нохч-ГIалгIайчене ленински къамий политика котъялар», «Советски говжаний конституцинги бокъонаш — социализма хаьргIаьнна сийлахь - доккхий хIамаш да» яха лекцеш.

Госсортучастки агрономо ноа. А. А. Скибицкайс хаьржархошта яьй «Совета депутат халкъа Iу ва, Советски хоржамий системе буржуазни кхычи хоржамий системех оалангара эргаш хилар» яха беседаш.

Лектораша, политинформатораша, агитатораша къаьстта теркам тIабохийт хаьржархошта В. И. Ленина ваь 100 шу дизара хетаь КПСС ЦК-а СССР, РСФСР, Лакхехьарча Советий цхьана хинача торжественни заседане Л. И. Брежнева яь доклад дIайовзийтара,

Указаш хаьржархоштa довзийта «СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хоржамий округаш дхкарах» дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ, СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара йола участкови хоржамий комиссеш ихкарах къахьегамхой депутатий Грозненски районни Совета исполкома решени. Агитпункташ а дежурстве графика, 19 сахьате а долаш. Хаьржархоцун йиш я уккхае моллагIча а хаттара жоп луш консультанташта лехалга, хIаьта кхыча декнеша, беседага ладувгIа, культурни салагIа.

Хургдолча хоржамах лаьца боккха кхетаме болх бу агитатораша зоотехника селекционере Лыниковна Любовь Дмитриевнас, трактористни бригаде бригадира Абдурахманов Идриса, «Горячеисточненский» совхоза спорта методиста Исмаилова Вахас, агронома Мальцагов Султана, хьехархочо Юсупов Iамеса, «Старосунженский» совхоза агронома Шамсадов Шахмес.

Дика вIаштIехьбаьккхаб «Аргунский», «Атагински», № 2 йолча баьхладаьрий-шурий совхозий, кхычаьарча агитпункташкаоа болх.

Грозненски района агитатораша, политинформатораша, лектораша хIанз хаьржархошка Брежнева доклада бепригача хаьржархошка КПСС Центральни Комитето даь Кхайкорам дIадовзийташ болх бу.

Т. АХМАТХАНОВА,
КПСС Грозненски райкома секретарь.

«СЕРДАЛО»

2-гIа агI., 4 июнь, 1970 шу.

КЕМЕРОВСКИ ОБЛАСТЬ. Ер шу хьадоладелче дийна заданешка совгIа 17 эзар гаргга тонн иттш тIа а чоп доллад малхе Малакбузень-Сибирски металлургически заводерча доменщикаша.

Социалистически ях уклаве эггара дикагIа толамаш доаш металлургически производстве мастера В. П. Колесникова кулгалдеча смена.

СУРТА ТIА: къахьегама хьалхалгга Колесников Владимира аргI-наццара горновойи.

А. Кузнецова сурт.

ТАСС фотохроника.

ПРОДУКЦИ КІЕЗИГЛУРГЬЯЦ

Юртбоахама культураш кхезю саина бокхна терсам тІабахийта беша гІуллакх ю хьайбай продукташ дукхагІа йоахийта а. Тха районна боахамий хьайбаш лелараша хьалхтта дика толамаш доах цу шинхьехьа укх шера. Масала, укх шера хьалхарча кварталe дьаьхача толамех КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай Министрий Совета, облсовпрофа кардра кара тела кІе байракх елар тха районна хьайбаш лелараша. На цхьй зола сог-гІат цина дое гІаш да тха хьокха-маш: планах пачхьалкхенга хьалхарча кварталe дохка поиш хинна дуъл 4,5 эзар центнер даъ; кІальта яхкар — 8,9 эзар центнер сов гІа да. Иштта тІехьадо-чашйар фермай, кхахьегамхоша дальхенна шура кІаллара плана а. Еррига йохка езаш хинна 8900 центнер до шура, хІальта еха 9327 центнер хилар.

Цхьабакъда дьчоа кховчабакх фермай хьайбаш лелараш. ТІехкховчашкъйй пар пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара ихе бетта плана а.

Цу тайпара толамаш дахар вокха нокъостал хинна. Цхьа хьайбай продуктивность лаьхьа хилара, хІальта хІанз хьайбашта хьоха шортта моша доакъар хиларх. ХІара совхоза фермай хьайбаш лелараш ший хаянахьа йоахе яьлл бІальсти хьайбашта дIа шортта доакъар хургола бахьана конвейераш вІаштІехьъяхара. Районна боахамашта юкъе дикагІа толамаш дахаа хьайбай продукташ кхарГоа уж пачхьалкхенга йохкаргон хилача «Горец» совхоза хьайбаш лелараша. Дуккхал цхьоалагІча квартале пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара плана тІехкхоачаш а еш районе эгтара лакхагІа толамаш лахара КПСС райкома, райисполкома кардра кара тела цІе байракх елар совхоза. Дулх дохкара плана 126 процента шурий плана 120 процента кхоачашъяр боахама хьайбаш лелараша хьалхарча квартале. ХІальта хІанз ахы а лакхъенна хьайбай продуктивность.

Цу тайпара толамаш деахача хьинаре дакъа доал хьалха латтача дояркаша. Масала хьаэпаргьа вай «Горец» совхоза дояркa А. Татарханова. Ше гІулакх дена пхийтта баттах хІаранехара укх шера хьалхарча иха бетта 525 килограмма шура яккха езаш яр, районе хьалха латта доярка. Цхьабакъда цо плана тІехкхоачаш а еш, 1500 килограмм совгІа шура яьккхай. Иштта лакха да цу совхоза дояркаш М. Ахъадовас, Б. Самбиевас дакъа толамаш а. Цу тайпара дика къахьегача дояркай списокъ ахы а йаьхье йиш яр.

Иштта толамаш даха ноакъостал ду бежа Іуше. Хьаэпаргба вай «Красноармейский» совхоза бежа Іуй У. Сербиева П. Суганпови. Дийнахьи буса 500—600 граммъ дулх тІакхет цар лелаеча доахах хІаранена. ХІальта хоршма дий хьайбаш толдения хилар-га хьежжа шара пар продуктивность а па хулилга.

ХІара боахама хьайбаш лелараша иштта дика къахьегарах цартеро хинна пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара ах шера плана кхоачашъеча дика хьокхамаш даха. Иштта районна хьайбаш лелараша пачхьалкхенга дулх дохкара ах шера плана хІанзза 165 процент кхоачашъяьй, хІальта шура йохкара плана — 60 процент. Шеко яц боахамий фермай къахьегамхоша шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдергхиларах.

ХІанзза а йоахке е болабеннаб тха районна боахамашка хьайбай продуктивность лакха замалахьа лохлургйоаш гІулакх вІаштІехьдаккхара. Шерра дІаоладьаь доакъар Іалашдара балхаш лаьрхІа цу гІулакха вІашагІъехача бригадаша. Укх шера тха [illegible] хьайбашта 6300 тонн йол Іалашъе. Цу гІулакха дерригача боахамаша дІайоакъар 2723 гектар тІа цхьа дІайийча цхьан шерен дуьлача шерашкан тІашала баьцаш. Цул совгІа 306 гектар тІа дІабийнаб гроха цаа Іебаь кен. ХІанзале шаьара хьекха шанай люцерна. Хьувкьам дика. Шеко йоацаш ала йиш я шоллагІа хьокхаш гектара тІара люцерна ахы а дукхагІа ерга, аьнна. Цу гІулакхо тешам болийт шоллагІа бун хьеанача 7467 тонн йол Іалашъе йиш хургхиларах. Вениа аьтча, йол Іалашъяра плана 115 процент кхоачашъергья.

Цу гІулакхе тешам болийт хьайбай продуктивность дерригача шера лакхъенна мара, лохлург ца хилара.

М. ТУРЧАЕВ,
Урус-Мартана района юртбоахама производственни управлене хьайбаш лелара гІо деш зоотехник.

ТАТАРСКИ АССР. Нижнекамски химически комбинат республика [illegible] предприяти а. Дукха ха йоацаш укхаза йоли бе йоли а эшо къахара продукци [illegible] синтетически каучук йоли хьало йоакхо комплекс. [illegible] дІа пердоакхара лат — [illegible] каучук [illegible] цхьоалагІа комплекс йоли бе болоаийта.

СУРТА ТІА: дикагІвоа монтажник Анатолий Мадмаров цул гІоно Александр Стоварно (аьрхехьа вар).
В. Матвеева сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬАЙБАШ ЛОАМ ДИГАД

Пятилетка тІехьарча шера лахха социалистически векхарош тІайийна А. Шерипова цІерагІча колхоза хьайбаш лелараша. Пачхьалкхенга 95 тонн дулхи 65 тонн шурен йохка дерхІ цар. ТІайийна лелараш кхоачашдарб дика кара аллай боалдия. Лоамаи даьгІоаашка доахаш лаи лелараша, гІиллоаьчча бригада хьайбаш лелараша вІашш кар, хІальта йолчаш йолча хана яа, Іаьсий, доахаш лаьтталоара кхоалешаш йар. Цу гІулакхо йиш кулийтаргъа хьайбаш лелараш пхьакхьегама сосарле доаккъе.

1967 шера доахаддергда укх шера колхоза лоамаш даьгІеранша. Лоам дІалигалехьа ханашка хьежжа ихе группана дийкъар уж. Цул тІехьагІа хІара хьайба эза а эза тамагІа эггадича туртовой ведомостах тІа дІаязду цул тІехьагІа мара боккдагІа болча беша Іуша лелае дІалац уж. ХІара Іуаь иште латт йоакха опыт йола, бала хана лакха хьакхамаш дикавах дуъха ю йоацаш «За доблестный труд» яха юбилейни медалига еннa къахьегамхой Гаримсултанов Джунайх. Дуууев Така, Гебертаев Вахарсолта, Нагомалов Абдулхьамид, Вишаев Шаид.

ДІалахача шера лоамаш даьгІеншашка лелаьдача хьайбаех хІаранена дийнахь 304 грамм дулх тІакхетийта деннча 523 грамм дулх тІакхетийтар болхма хьайбаш лелараша. Укх шера лелар тІайийнал цар хІара бежана эккъара лаьрхІача 600 грамм дулх тІакхетийта. ХІальта Гаримсултанов Джунайда деш лелнал яь лелаеча 295 Іаьсах хІаранена 700 граммаш кІеоагІа доацаш дулх тІакхетийта. Ше тІайийна лелараш цо кхоачашдергхиларах тийша ба колхоз, хІана аьлча, укх шера Іай хьайбаш лелараша эггара халагІа йолча хана плана 40 центнер йолча, шо лелаеча йоахаи 89,2 центнер дулх тІакхетийтар Джунайда. Лакха хьокхамаш даьхар цун ноакъосто Вишаев Шаида а. Укх шера пачхьалкхенга дулха лаьрхІа кхоабаш хиннача доахана плана 80 центнер йолча 145 центнер дулх тІакхетийтар цо. Цу тайпара толамаш а доахаш хьайбаш лелараша къахьегаш хиларах колхоза торо хилар пачхьалкхенга дулх дохкара плана ханал дукхаь хьалха кхоачашъе.

Тха колхозе, ерригача районе санна, доахаш керттерча дакъе дулхо кхоабаш да. Цудухьа сиха толлучча фух лола лоахаш лаьбалу тха боахаме. Цу фух лоша 200 Іаса лелаеш я Халуева Язамат. ХІальта Язамата ноакъостал ду цул делалерча шин сагІ. Бегал-лаккха доагІа цо лелаеча Іаьсех хІанзалца цамогаш хинна цхьаькха а Іаса юкъера кааьлипдоапалга. ХІальта хІара Іаьса денна-буса тІакхета дулх планал совгІа а да.

Хьайбаш лелараша юкъе лаьрхача социалистически эхьа итогаш хІара кІирах дІайоазийт оаха. Ца болх чакхбоаьха тха фермашка Мусаев Идрисен Халидова Азаси. ХІана лоамаш даьгІеншка болча хьайбаш лелараша СССР Лаккхьарча Совета хоржамаш гарга тІаьхача хина харжархой бокъонаш дІайоазийташ ба уж. Ца болх дика чакхбаккхара хьайбаш лелараша бахача цІенопка радиоустановкаш чуяххай, керда журналаш, газеташ деш царна, концерташ уттаду.

Укх шера пачхьалкхенна планах 850 центнер дулх дІадала лелаш я А. Шерипова колхоз а. Ца плана толамна кхоачашъяра а тІехъкхоачашъяра а эггара лоархІаме за лоалъана беза чІоагІъяр. Іай замалахь доахаи чусолаш, кхоабача йана цариа тІаьа доакъар Іалашдара дукха гІулакхаш даьа боахаме къахьегамхоша. Лоакъара лаьрхІа дІайийнай 100 гектар хьашкІаш, 1294 гектара тІа гурахь дийна кІа чуйдача юкъера лаьрхІача 1280 тонн ча хургла. хІальта 386 гектара тІа дІайийна баьцаш хьакхача а 1737 тонн йол ерга. Ца доакъар кхоачамбелаш хургла тха хьайбашта.

В. ИСАЕВ,
Ножай-Юрта района А. Шерипова цІерагІча колхоза керттера зоотехник.

ФЕРМАШТА — ШОРТТА ДОАКЪАР

Тахан хьайбаш лелараштеи механизатораштеи хьалхашка латача керттерча декхарех цаІ да хьайбашта шортта доакъар Іалашдар. ХІана республика ерригача колхозашкеи совхозашкеи доакъара йийна а ерий тІаьхина а баьцаш хьокхаш бе къахьегамхой. ТІехьарча хана кхоабама хьалаш чІоагІа аьттув боаш хилар уж баьцаш лакхъялара. Цудухьа гІоьа доакъар Іалашдара планеш кхоачашъе торо а кІара боахама.

Ше йзар да болх бе йиш йолаш дейача кІира дерех дайза а аьаш, дІайийна баьцаш а нома а сиха дьакхара йол вІашка ядийтара.

Цхьабакъле мангал дьаккхара гІулакх лерттІа леладац республика дуккхача боахамашка. ЦхьоалагІа июнь тІаккхоачаш республике еррига хьекха дІайийна баьцаш 24,4 эзар гектар мара яц. Дукхьа Наурски Шелковскийи районашка мара дика вІаштІехьбаьккхабац из болх. Еррига республика хьайшача укх шера Іалашъе езаш йолча 223,5 эзар тонн дьлаз шийтта эзар тонн мара йол Іалашъяьяц хІанз а — вешта аьлча плана 5 процент. Гетара во оттабаьб из болх Грозненски, Гудермеса, Сунженски, Шаьля районий боахамашка. Хаоттама хьалац до хиларца дуазадена да уж кхоачамбоалараш яхаш. бехкаа боала гІерт ку районий специалисташ, кулгалхой. Цхьабакъда республике долаш да из сайна лолча хьалашкка доакъар Іалашлелга дика оттадаь боахамаш.

Иштта, Наурски района къахьегамхоша йол Іалашъяра плана 13 процент кхоачашъяьй. Хьайбашта 5 эзар тонн йол Іалашъяьй.

Але доагІа витаминий доар Іалашдара темпаш укх шера соаццарчул лаккагІа хилар. Цхьабакъда Урус-Мартана, Сунженски районий боахамашка хІанз а дІаболабеннабац хьоар лаккха.

Республика колхозийи совхозийи специалистий, кулгалхой, ерригача хьайбаш лелараий декхар да хьайбашта малашха доакъар Іалашдар.

ЦХЬОАЛАГІА ИЮНЬ ТІАККХОАЧАШ РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ЙОЛ ІАЛАШЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА

СВОДКА
(плана проценташи)

РАЙОНАШ	
Ачхой-Мартана	8
Ведана	—
Грозненски	1
Гудермеса	1
МалгІабикъ	4
Надтеречна	5
Наьсарен	—
Наурски	13
Ножай-Юрта	—
Советски	—
Сунженски	1
Урус-Мартана	3
Шаьли	2
Шелковской	33
Ерригача республика	4

РАЙОНА КХАШКА

ВІаьсти юа ерригa культураш дІайийна баьккхаб Ачхой-Мартана района юртбоахама къахьегамхой. Дукха йийнай хьажкІаш. ДІайийнача ерригача культурех 46 процент, е 5 эзар гектар, я уж. Царех 1400 гектар клата лаьрхІа я. Района боахамашта юкъе эггара дукхагІа, 1000 гектара тІа, клата лаьрхІа хьажкІаш «Лермонтовский» совхозе йийнай.

Района дукхагІа йола совхозаш баьнадараш кхеза хилар да дуьзадеина укх шера соахарчул дикка дукхагІа, 1590 гектара тІа баьнадараш хилар. ХІальта кІанчул тІехьагІа кІара шу масаза доал дукхагІа дуурга района баьнадараш. Керттерча дакъе уж культураш кхачен промышленноста «Овощевод», «Новосельский», «Орджоникидзевский» совхозашка кхеерга.

Районе дІаюча керттерча культурех я свекла а. Укх шера 806 гектара тІа йийнай из. Цул совгІа доакъара лаьрхІа 1230 гектара тІа баьцаш а йийнай. Царех 950 гектара тІа цхьан шера тІаюален 277 гектара тІа дукхачу шерашка тІаюален баьцаш я.

ХІальта фу деш ба хІана кхаш лелаерш дІайийна культураш дика хьувкъара? Йоачаш хиннача тІехьагІа хьажкІайн сонлайн кхашка культивараш еш, сохий Бешамацкеи, баьшадарий кхашкеи удобрениш йохкаш, цу культурашта че дена хІамашта дукхьала лоахаж тохаш ба механизатораш.

Бокъа терхам, тІабохийт районе кхашка хий диллара. 4618 гектар долча хий дохкача лаьттах, хІанзале 3210 гектара тІа хий диллад боахамашка. Царех 1745 гектара тІа вегетационни хьсене. Кулгаша диллараі совгІа кхашка хий тохаш я насосни ворхІи доггІан хьисане хий детта 24 установкаш. Керттерча дакъе гурахь дийнача кІина, хьажкІашта, баьнадарашта детт хий. Кхашка хий диллара болх эггара дика вІаштІехьбаьккхаб «Самашкинский» совхозе. Дийнахьи буса болх беш я цу боахама доггІан хьисане хий детта установкаш. Цудухьа планах хий дилла дезача дерригача лаьттах 92 процент дІалча лаьтта хІанзлехьа хий тоха чакхбаьннаб совхоза хий дехкараш. Хий дехкача лаьттах 12 процент мара дисадац хий дилла дезаш «Лермонтовский» совхозе а.

КІезига терко ю кхашка хий диллара «Орджоникидзевский» совхозе (керттера агроном И. Чернозубов, гидротехник Х. Хамзатов). Цу совхозе хий дехкача 485 гектарах хІанз а 160 гектара тІа хий теxадац. Иштта во вІаштІехьбаьккхаб кхашка хий диллара болх «Новосельский» совхозе а. Хий дехкача лаьттах 27 процент мара хий дилладац хІанз а цу боахаме. ХІальта кхыча совхозашки санна, хий диллара дика тореиш йолаш бa цу боахамий къахьегамхой. Иштта «Орджоникидзевский» совхозе доггІан хьисане хий деттаи ДДН-45 маркех йола кхоъ установка я. Цхьабакъда паггаьл мара болх беш хилац уж.

Укх денощна хиннача йоачаш доакха ноакъостал даьд боахамашта. Лакха тІалаьнва, иза беза латт гураь дийна клат, хьажкІаш, кхыйола культураш. Цхьабакъда Іаламах тийша Іе йиш яц. Масса хана кийча хила беза юртбоахама къахьегамхой моллагІа болх дикагІа йолча агротехнически хана дикал лакха йолаш чакхбаккха.

З. АБРАМЕНКО,
Ачхой-Мартана района юртбоахама производственни управлене керттера экономист.

ЛЮЦЕРНА ІАЛАШЪЮ

Шелковской района «Красный пахарь» колхоза доакъара балансе йоккха моттиг дІалоаь люцерна, укх шера 2 эзар гектара тІа йийнай укхаза из культура. Царех 800 гектар хьача культурашца аьь йийнай.

ХІанз сихбенна люцерна хьокхаш ба механизатораш. Дика хьаллаьшай из бун. Дика вІаштІехьбаьккхаб йол хьаккхара болх а. ХІара механизатора кош да ший дe даьар, ший балха моттиг белгал я ньекха боахамa партерганизаце дІайоазийтай хІара къахьегамхочуна къахьегамцара бе дем совбаккхара белгалъь мероприятеш.

ХІара денна 10 комбайн я люцерна хьокхаш. Уж комбайнаш лаьрххІа бун хьаккхара кийчъяь я.

Шерра кьжай доакъар Іалашдеча механизатораштa юкъе социалистически эхь. Къаьстта лакха хьокхамаш доах комбайнераша В. Князева, вежарша Ерохингіар Михаилен Николайн, И. Федотова. Царех хІаране денна 7—7,3 гектара тІара люцерна хьокх. Хьекхача люцернах, из йоакъалча, фермашта юкхе ергІаш ду. ХІаналехьа ахка эзар тонн люцерна яьлах ергІаш даь баьннаб боахама механизатораш.

Укх шера люцерна кхоаза хьакха а, хІальта бархІ эзар тонн люцерна йол Іалашъе а лаьрхІад колхоза хьайбаш лелараша.

Г. ФАРНИЕВА.

ТУРКМЕНСКИ ССР. Гаудж-Тепински района колхозаш на бала [illegible] чувал йоаккхай. Дика хьайкъаб «Мира» [illegible] хий дулладача даьтта дІабийна дукх. (Мухамова сурт.)
ТАСС фотохроника.

ЭШАЦ ТХОНА ШИРДАЬННА ГІУЛАКХАШ!

НАЬСАРЕН-БУРОЧА ХИННАЧА СХОДЕРА

ГІалгІашта юкъе эггара дьалхе пачхьалхо къаьал. цуй политика ейзачерех ба Бурочу бала ях. Эггара хьалха укхаза ІолегІах пачхьало Іаьцало шийна дукхьал бола ках хьалъохка бІоагІий, укхазе хьайийлай иабахте.

Дукхьала укхазара цхьа къаьна крепость товаргъя гІалгІашта тІалаьтта дукъ мел деза хиннад да.

ХІана сапаргІата шоний из къаьна лоачча моттиге кхла юрт. Городe тарлестай. Укхаза я юртбоахама техникум, районни больница, медпункт, почта, ветлабо-ратори, кхыйола организацеш, учреждениш. ГІалгІай юртаьшта юкъе эггара дукхагІа лоаш, инжинераш, хьехархой ба Бурочу.

Нагахьа сайна бІаь шу хьалха пачхьалко укхаза хьайийллача школе берригача гІалгІай мехкара хьагулдаь 60 — 70 бер мара деша даьгІадеце. хІана дуьнна цу юртарча цхьан вендача школе 750 бер да дешаш. Дуне дошя, шоай Даьхенна мутІаьхь хила, шоай таьша бахила сердалонга бола никъ дІахо бахьа Іомаду укхазе береш.

Дукха дезал ба укхазе хьалха сьица 4 класс а воахІ класс я ньякха инсе саг воацаш. Масала, Ужахова ИсмаІалий дезалга хьожарза вай. ВоІ Руслан цу юрта техникум я ньякха. «Энгенисский» совхозе болх беш ва, Султан республикански тубсанаторе керттера лор ва. Венхан юртбоахама институт а чьякха укхазарча техникума боахама управляюши ва, воІ Тамирь 10 класс я ньякха заочно деша агІа, тика чу болх беш я, эггара эіамагІвола Мурад 10 класс а чьякха кхашка тайп-тайпара балхаш а веш дІахо дейша кийчлуш ва. Цу тайпарча дехьалий список дІахо хьа йиш йолаш я.

— Хьажил мел эргадьяккхад Советски Іаьадало вай юртавй ваьхар, — йоахаь укх денощке цу юрта хиннача сходе доклада ньча школе директора воа. Юсупова. Кач биъа, кеч, го белла хана, кхызоле деха бердъкъаш тІадукхиш воьр саг вейна юкъааш лаха хала да тахан. Шіоча кирпишкех детта. хьалха вай дьашта набарех а ца дайна воаьр. бала гІиргат доацаш дезал баш вай юрта. Хаьв, замо, Октябрьски революце вайна денка беррат даь. Вай пох дошлаз а дү. хІальта из совдоачхача хьинаре даьа а лоаи.

ХІальта а дІадхача замо тела «беаргаш» дІанашхенза нах ба вайна юкъе. Шоай кхетам лоха хилара, тахинара вахар долчча тайпара цо доазарах хІанз а дІахоеса шоа дІанхача замон ширдаьна гІуллакхаш. Уж сийолача ноакъа беза, царна моакъостал иишта дерга, уж кхетаргболаш кхьеш мишта лохаогда эьнна дагадала вІашагІкхийтад укхаза. МалагІа гІуллакхаш ца вай цага эшаш кхоеаш? Уж да къамах сай доагу пхьенаш лезар, кхелаш хувшар, зуламаш ду пах вай воаш хержача хилкъа судех хьулбеш, низагІа меккадий удабе, дукха исний кхаьллага, укхаза дукъ доахилга, кхьидараш. Мехко чІоагІо еш латт цу деша, вай а ала деза воаьмта дагаоадр.

Доклада чаккхьнча трибуна тІа къамаьлаш де болабелар къахьегамхой.

— Хургба урхаш юха тІеяра. Хьалхагіа да хьажаб хІана а ба, — йоахаь пенсионера Тутаев Махьмада. Дукхача хана деза къамаь дагадовлла хІама да тахан вай дуьнан а кхыча юрташка дийнна чаккдаьннар е. Тахан даза вай юртарча хІара сага чІоагІа кеп чу доаса дее къама соадиьна, цо аьтіа ца мца хІама хьахьлацарглац аьнне. Аз дег тІехь чІоагІо ю айса хьиннар дІаэмта болча тхоай тайпан сагага а гІалгІа хьахьга а укх сходе бай совнам кхоачашбайта.

ГІалгІана шоаш сходанка дулар кхоачашдергхилар бежолаш йолаш я. Сай веший воІа сагеха вахавло со укх денощке. — йоахаь Махьмада дІадо. — Тхоай юрта укх тайпара сход а ца хилнадаь, сопаи а баьболкендаьхьалха сонна устагІ а бІйтаогба, тодола аьча а дала дезаосда аэаш ва со. Аз из дІахьоадача дІалла йист а хилайтаэзо со йиний дас. ХІама эшаш вай хьалав цо, дІаяхача ше хьалера цо. Хоза хьоаьчагІ а даь шуйна хІамалг а йиша из дІа ца йохийта со а фу да мa.

Иштта мехко беш латта сопаш хьа а лоацаш, из сход укх юрта хилбога ца хьежаш шийа воІ хІана хьа ца эшаш дІакхаинай дІа вайна хьалахашка вагІача Эзаиков Алебика а. йоахар Махьмадий. Вайна тоама хила деза, юртах дІакхоастане веза тахан баь соцам бохабе дагадовлерглола саг.

КІаьа дезал, ястий боллаше а цура укхача кхалдахка дукхьиа дІа школа хьехархочо Фаргиева Лиза дехь къамаьал.

— Эль дайна, цхьаьккха хІама бе доваш хет сона цу тайпара мехнал ду кхаеса. Цо сана оьгий цу вІолхарьяр, цунна сона дезал. ціа дезаш еасмий ма цата. Кхы вогІа хила йиш воашш сай доацаш гІулакх да ма. Уж сайна болча нахе доацу гІаргІоаь кхаеса сай. Вай тахан хоржача комиссена юкъе хила воаъхьа хет сона кхалмаь. Цо соле доаш а [illegible] кхоачашбеча.

Цул предложенех йхи [illegible] комиссена юкъаэйтар, сход. ХІаьта боккхийча наха влахах массехк сагий нахи межналин а балийтар. Бокххийча — роаа воакьостий хуогба ваоех.

— Къопаводна дикагІа боаш деле кагийнах, — йалер тархарча промкомбината цехана бола Муружева Хьанифас. — Баькъаьа ба уж комиссена юкъа хилча. Цоста сихагІа вІаштІехьдерга. уж межкавий удабе [illegible] юха тоха. дІабиеиб а бланана сийдоача боахац уж дІатакхейтара боаш боаза. уж Іаьдалга белгталаше дайта.

Боккхий барашия сардагІбоаргба вайна гІо да — йоахаь Хьанифас. — белгал вай волаь а хила деза цу гІулакха сардагІдовлаш. Боккхъалдаа вайча къопабарашта, къаьстта маьдбоалача межнарашта, ца ловзе-ш пахашкех машинаш, а йоттаргалела лаьна чотах.

Иштта уж шоаш гІулакхаш дуьнаш. ШоаІита а лаза а уж кІорддаьвга хьегоьгаш йхьа мьлахи вяа «Назрановский» совхоза. Бурочу ечча отделение управляющие Галаев Хьажмохьма, цу совхоза директора заместителе Гагиев Мухтара, укхазарча медпункта заведующе Дзортов Зайпудина, тракторни бригада бригадира Белокиев Султана, пенсионера Тутаев Ибрахьима, тубдолнинца керттерча лоро Ужахов Султана, кхычаа.

Сходе 16 пункт чуйоагІаш бола сопам тІабийцар. Эггара тешамегІа болча нахах 40 саг хоржаш из сопам чакхбоаккхача тІаьхьажаш лоаттабе.

Ф. ЦУРОВА,
Наьсарен райисполкома председателан заместитель.

БОЛХ ДИКА ВІАШТІЕХЬБАЬККХАБ

Машенаръкъа транспорта болхлой профсоюза ЦК «Сийлахь машенанахо» аха цІе еннай Аванесов Николай Константиновичa. Рагал йинна тІоаьдцаб из кхаъ локомотивни депо болхлошна. 38 шу да иоа. Аванесова ший шоллагІдола цІа а хинна хІаттача депо болх бу. Юкъьа из хул стеогальщика, долбежика балдаш деш. МугІарера болалол болаш хьинаре къахьегамца, шийна тІабаллаш шоллагІа гІулакх доадахьеи цІенап чакхдаьнхарца белгалъвоал воа. Аванесов. Цудухьа дукха ха ялалехьа бригадирла хьожаву из. Цига а шийх бенна тешам боабац иоа. Наькъа лоамаш йоааьча, та хоача цо лоацича дика хила вІаштІехьбоаккх коллектива болх. Цул тІехьагІа хьахилу доахе толамаш а. Цунна дола тешал ла цу хана иоа. Аванесовa, кхи коллектиэва кхайкадаь бархалаш тийнна сийлех граматаш.

Сийлахь-боккха Даймехка тІом латтача шерашка машинанакъа эскаре тІома-эксплуатационни отделене мастер волаш хул иоа. Аванесов. Мукъалдача моттигашка новстагІйе йохаль хеном юха меттахоттача дохке дархо иоа Николай Константиновичa. ТІом чакхбаьлча юха Грозненски локомотивни депо балха воагІа иоа. Аванесов. Балха йоккха опыти лакха говзале йоле из бригадиоа цул тІехьагІа кийчох цеха начальника хьожаву. Цу балхаш тІа лакха совзали организаторски таланти гучайоаккха иоа. Аванесова. Цул тІехьагІа хьы а бехктохамегІача участка — механически цеха кулгалле хьожаву из. Дахи шийна йилла зама кхоачаш тІехкхоачашй ен хьайоагІа цеха коллектива. Цхьа бое бола басаа хьекхна цеха массаехьа. Цудухьа белаш тІабодаш цІена. лостам болаш и цехе.

Цеха тепловозашта эши еттхаш кийчъю механически цехе. ХІальта шоай продукции беак йоацаш дика хилийтар тІахь карадаш къовсам лоаттабу цеха болхлоша. Цу тІехь вар аьттув а боал. Сийлахь лелаю цеха болхлоша шоашта йоагІаш сина коммунистически къахьегама коллектив яха цІи. ГІалхуташ да цехе ший новма кхоачаш ца еш къахьегама дисциплина телхабеш саг ца хилар. Толамца кхоачашъяьй ихе бетта плана а. Производственни кхетамех болх лоттІа вІаштІехьбаьккхаб баьнда цун. Иоа. Аванесова шин болхлошта дагр е аьала мерий дІадоладаш цхьаьккха гІулакх. Кабинете Іохайна а ца ваагІаш дахи цеха болхлошца хул иоа. Иштта дикагІа біарсагу кховчамболцар, эшар фуд хоа. ТІаккха хилнахьа эшар Іалашде сарнагІвала кхоаьу. Депо эггара хьалхарча коммунистически къахьегама ударник яха цІи еннай цунна. ХІальта цунна тийнна Сийлахь гомислашна ахчан совгІаташ, кхайкаль бархалаш шоаттакъаьар совгІа да. Цул совгІа В. И. Ленина ваь 100 шу дузара сийна «За доблестный труд» яха юбилейни медаль а еннай иоа. Аванесова.

ХІанз хоржамашта хьалхе вахта дІахьу цеха болхлоша. Кхы а лакхагІа тІарани хахара шоайла яхье баьннаб уж. МоллагІа цІей къахьегама толамашца лелаеш хьабоагІаш ощахаш болаш ба механически цеха болхлой. ХІальта коллектива ший денерах лоархІар иоа. Аванесова дола совгІат да.

Г. АНОХОВ.

«СЕРДАЛО»

Доазол дехьара

«СОЮЗ-9» ЯХА КЕМА СИГАЛДАХИЙТАРАХ КХЫЧА МЕХКИЙ КЕПАЙОАЗОНО ЯХАР

Д[illegible]ача дуьне [illegible] [illegible] тIе[illegible] «Союз-9» яха советски космически кема ши космонавт тIа а волаш урагIдахийтара. Дуьнхача газеташа чIо[illegible] йоза[illegible] [illegible] [illegible] космически эксперимент.

БЕРЛИН. Селхан сарахь боахбеш [illegible] шоай передачей яхар ГДР радиос телевидени «Союз-9» яха кема урагIдахийтар [illegible] хьалхагIа духьа.

Тахан ГДР газеташа керттерча моттигах тIа [illegible] бу космически [illegible] урагIдахийтар хIаман. «Керда советски космически полет» яхача рубрикица [illegible] «Нойес Дейчланд» дIахойт космически кема урагIдахийтар.

«Союз-9» шин космонавт толлам [illegible] полете [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] «Берлинер цайтунг».

ПРАГА. Чехословаки [illegible] [illegible] Советски Союзо

Лаьттана гонахьарча орбита тIа доаккхаш «Союз-9» яха космически кема урагIдахийтарах бола хоам. Селхан сарахь цунах массел хьалха хоам бир чехословацки радиос телевидени. Тахкарча газеташа хьалхарча агIонаш тIа арабоах шина урагIдахийтарах бола хоам. «Союз-9» яха космически кема толлам урагIдахийтар «Андриян Николаев — кеманца советски космически кема командира» яха [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] «Руде право» кхыча газеташи арабаьккхаб кема урагIдахийтарах бола ТАСС хоам, космонавтий фотографеш, цар биографеш. Техникаца эксперименташи йра шоара программа кхочашъеш йоаккхар кхоачашде дезаш экипаже хьалхашка оттадар белгалдаьккхад.

УЛАН-БАТОР. Советски Iилман техникаш керда кхаргIдаьннача хоам беш, улан-баторски радиос белгалдоаккх шайдача космонавтий Андриян Николаеви, Виталий Севастьянови Iилма - технически токхамийн экспериментийн шоара программа кхоачашъе езаш хилар. Советски Союзо планах а хаддаза а кхоачашду халкъа боахама, Iилма, техника хьаштий духьа, деррига ва адамашта долча берката космически аре кхаьрзалара ше дIадоладаь лоархIаме гIулакх.

НЬЮ-ЙОРК. Доазол дехьарча агентсташа деча хоамех «Союз-9» урагIдахийтара чIоагIа уйла тIаьхийтай американски Iилмахоша.

«Нью-Йорк таймс» яхача газета московски корреспондента арабаьккхаб кема урагIдахийтарах бола ТАСС хоам, советски халкъа боахама полета мел хоархIам бу дуьнена бола хоам тIера моттиг къоаста а еш. Корреспондента космонавтий биографеш язъю.

Керда хоамаш деш Нью-Йоркен кхыча гордийн радиостанцеша хоам бу космически кема урагIдахийтарах.

КАМБОДЖЕРА ХЬАЛ

ПАРИЖ, 2 июнь. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства корреспондента деча хоамах, интервенташа керда тIема оссави дIадолаьй Камбоджа территоре тIа. Американцаша хьал а ловаш сайгонски эскар Меконга [illegible]. Камбоджа столицайн толлахьа тIема лаьтташ йолча города Прейвенган тIайдача кодилорах дIадолалдашка йолдаш да. Сайгонерча эскара командованеера хьаьрг «фоелд несхоте хескача доакъошт» тIом бу Къулбехьен Вьетнама граница 60 километр [illegible] [illegible] районе Пномпеня 120 километр къулбаседехьа ула

лача города Кампонгтона [illegible] [illegible] [illegible] «[illegible]» тIом бах хилара хоам бу.

НЬЮ-ЙОРК. 1 июнь. (ТАСС). ЮПИ яхача агентства бечa хоамах, тахан деш Камбодже тIема хьал кхайкалаьд. Из хьахкайкадаь официальни дешеш кадыдогически ниэашта моллагIа повкъостал деах, дозол дехьарча радиога дIадувхIауи, кIеззаги режима духьала йола выступленеш [illegible] мехагIолла гIулакхий дарах ва суд кхайкаьй. ТIема хьал оттаде дIахо а мехкацоа патриотически бола а баракхоза, америкао - сайгонски интервенташта духьалаьа къовсам дакабалдеца дувзаденна лерхI.

«Нью-Йорк таймс» яхху, «Вашингтоне уйла ю Камбоджеш шеррача гражданска тIема белгалоеш гучайовлаш - хилара», вешта аьча Камбоджа гIоле деча агрессораша еш йола духьале лакхлуш хилара.

Американски кхача хоамаш тIа йовла Пномпена воеши орбонавтова расположени, бу расположени столице баха кхаха сарцIобаккхабу оккупацешт бахе гIоли, тIема дIахо [illegible] боле [illegible] хиш хира.

ПАРИЖЕРЧА ИРАКА ПОСОЛЬСТВА ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

ПАРИЖ, 3 июнь. (ТАСС). Гергарча Малхбоале ховетирацион уккхаш ухк тIаьхьаваха хама бувзадаин, пресса еча кампаненаш духьалара заявлени араьаккхай Иракъ Парижера посольства. Заявлене тIа белгалдоаккх заргара малхбоалие дуне лоравеш тIом бу ше еина ала гIерташ Израиль хилар. Конфликт географически шлоз гIерт Израиль, йоах заявлене тIа.

Заявлене тIа йоах Израила агрессена эгара хьалха духьал ваьна а агрессена духьал оттара IарбаЯшта союзтсанизна ховкъостал деш йола а печкхьалхе я СССР. «Цул совгIа, белгалдоаккх заявлене тIа, империалисташа деш долча тайпара, цхьаькха а политически хьалаш оттадаь деш а дац». Заявлене тIа гучадоаккх США-с Гергарча Малхбоален конфликте лададу тIулакх.

АГРЕССОР ХЬАЛЛОАЦА ОКЕАНАЛ ДЕХЬАРВАРАШ

ВАШИНГТОН, 2 июнь. (ТАСС). США-рча военарвальски гIоларавша шерью тель-авивски агрессорий тIема котенциал лакхъяя компани.

Информационни агентствай хоамах, США пачкахьалкхен секретарага дIаккхачийтад тIехьа ца а тетташ Израила кхы а «Фантом» 25-и «Скайхок» 100-а яха самолет ялара США правительство тIаьхьехаш 64 сенатора яздаь письмо.

КIайча цIено аларах яздаьд из письмо аьнна хеташ ба американски обозревателаш. Израила тIема самолетий керда партий яхийтарах йола решени КIайча цIено тIайнаьбаг лаарI цир. Бакъда из нахага дIахайтара метаргIйола ха хьатIакхачарга хьеж ба.

ШИ САМОЛЕТ ЧУЯЙТАЙ

КАИР, 2 июнь. (ТАСС). Самаркийнехь, Суэцки канала къилбаседа аьмгь тIарча египетски эскара позицешта цхьан лийламхьа шоаллагIа бомбаш етта израильски самолеташ тIаьхкахе хане, египетски бола духьалерча обороне низаша чуйтар шин истребитель - бомбардировщик.

Бомбаш еттача хана египетски шин салтечоа човнаш йир, йоах МЕН яхача агентства хьаенкача ОАР эскара командоване яьккха заявлене тIа.

НЕЙЛ АРМСТРОНГ — ЗВЕЗДНИ ГОРОДОКА ХЬАША

ЗВЕЗДНИ ГОРОДОК, 1 июнь. (ТАСС спец. корр. А. РОМАНОВ). Тахан Звездни городока американски космонавтана Нейл Армстронгана дIавагIахкхийта хилар. Американски космонавт бевама тIайнйар Звездни городока кулгалхоше космонавташа Г. С. Титова, П. Р. Поповича, В. В. Николаеваа-Терешковас, Г. Т. Береговой, Г. С. Шонина.

ТIема - Фецарча Низий глевнокомандующе хьалхарча заместителя авиаце инарал-полковника А. Н. Ефимова дIайха моаршал хьаттар Нейл Армстронгага — эттара декал долчарехи къонахчал долчарели волча космонавтага.

Гулбеннараша боккхача безамца ладийтIар Ветта тIа полет аьча хана хиина халонехи уовлхинерча хIамаехи Н. Армстронга дувцачунга.

Советски космонавтий, космически техника дьаьча Iилмахой, конструкторий цIерах Нейл Армстронгага моаршал хоаттеш, Г. Т. Береговой цунна «Союз» яхача космически кемай модель елар.

В. В. Николаеваас-Терешковас американски космонавта Звездни городоке варахь йола памятни значок елар.

Нейл Армстронга даг чура баргал аьлар совгIаташ даларах, шин вогIаьна В. И. Гагаринаьи В. Я. Комаровайаьи. Воселеши эгара хьалха хьайкала бола советски космонавташ чIоагIа лорхIаш хилар белгалдоаккхаш Ветта тIехья тIа ше йитача Ю. А. Гагаринаьи В. М. Комарови памятни медалей копеш дIадалар, медалей кхоалагIйола экземпляр елар ю Звездни городока.

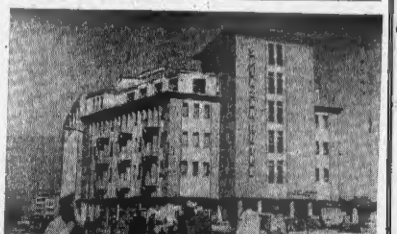

— Афганистан, Кабула центрера «Спинзар» яхача гостиница еден.

А. Стужина сурт.

ТАСС фотохроника.

СПОРТ

ГИМНАСТИКА

Минске хиина спортивни гимнастика Советски Союза чемпионат чакхъаьннай. СССР-а абсолютни чемпионаш хилар Воронежера дешархо Бурда Любови московски студент Воронин Михаили. Атта доккхаьнзо из котало Л. Бурдас. Хьланза эргIйоацача программа чакхъаьннаьчул тIехьагIа Ворониндъйли, Турищевайли хIеззита хьадха мара ядар ца. ХIаьта Турищева Людмилас дика хьоакхамаш гойтар бручаьши тIеш бакъа тIеш упражненеш еш. Шин лоIамера упражненеш а болабалале лидесаш шийсбелар. Цхьатарра баллаш из Турищевайи Бурдан — 56,7 балл. З. Воронина Зинаидай 56,45 балл яр.

Шин лоIамера упражненеш Бурдайл дикагIа йола грозненка Турищевас. Бакъда укх яхьашка Людмилай аьттув баланзар. Сальто еш кIеззига гIалат яьлар грозненка. Духьала из бахьан долаш пхелагIча моттиге мара хила вIашIехьдалавзар Турищевай. ХIаьта Бурдас кига а котало яьккхар — 9,7 балл. Дошо медаль цунна кхаьчар.

Кхалнаха юкъе шоллагIа моттиг москвичкас Воронина Зинаида яьккхар. КхоалагIча моттиге а Витебскера дешархо Лазакович Тамара. 16 шу мара далаза йолча спортсменка боккха толам ба из.

МаIача наха юкъе шоллагIча моттиге за москвич Клименко Виктор, кхоалагIча — Подмосковьера Лисицкий Виктор.

(ТАСС).

«Б» КЛАССЕ...

30-ча мае 1970-гIча шера «Б» классе (шоллагIа подгруппа) шоллагIча зоне командашта юкъе хиннача мехка чемпионата ловзарий итогаш укх тайпара хиларах хоам бу РСФСР футбола федераце: «Нарзан» (Кисловодск) — «Лернагорц» (Кафан) — 2:1, «Урожай» (Светлоград)—«Араз» (Нахичевань) — 2:4, «Уралан» (Элиста)—«Текстильщик» (Мингечаур) — 2:1, «Знамя труда» (Орехово - Зуево) — «Терек» (Грозный) — 2:1, «Ковровец» (Ковров) — «Виноградарь» (Дербент) — 3:0, «Метеор» (Жуковский) — «Урожай» (Александровская) — 2:0, «Химик» (Новомосковск) — «Севан» (Октембериан) — 6:0, «Ока» (Ступино) — «Автомобилист» (Ереван) — 0:0.

(ТАСС).

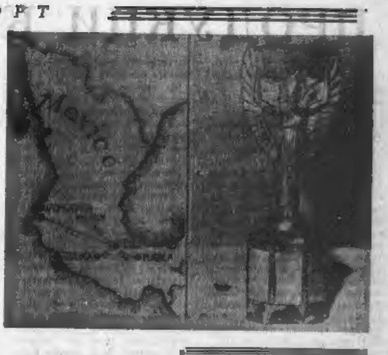

Дуьнен чемпионата футболах ловзаргIа пхе городе — Мехико, Гвадалахара, Леона, Пуэбло, Толука (лаьттакъара сурт).

Аьтталь: Жюль Римэ кубок — дуьнен чемпионате котъяьнначу командана лурдайна совгIат.

ТАСС сурт.

Аргунера кооператор

Хьаша-ди мазача фусамдас санна тIаьц Аргуна тикашка лаьттараша хIама эца боагIа нах. Дукха нах ба универмаге, мебель йохкачи, боахама эша а кхачин а товараш, маькх, книжкаш дохкача тикашка.

Боахама эша товараш дохкача тика тIа шо долхе, бIаргагуртва шовна, цун заведующи Натаев Шарпудин. Цунна дика бовз кооперативни торговле болх. Цунна массала а хое наха эшараш моллагIа товараш да, церна деза товараш тIаькхуль. Цудукъа ленински юбилей деношка хозахета енцаьц Натаев Шарпудина В. И. Ленин ваь 100 шу дизар белгалдоаккхаш юбилейни медаль.

Из совгIат деннад Аргунски столове повaрaлла болх беш йолча К. Умхаевана а.

Аргуне чIоагIа могаю книжкаш дохкача тика заведующи йола Кравцова Надежда. Книжка эгара дикагIа наха юкъе доаржалор из а. Болх дика берах В. И. Ленин ваь 100 шу дузача деношка юбилейни Сийлен Грамота еннай цунна.

ХIаьта универмаге долхе Абдулкадыров Хьамид воаргаш шоана. Цу шина гIулакхах дика кхетача, Iимерзача сагата велакхьажар вах хIама эца вагIа сег бIаргабайча. Цун цIи «Ленински вахтар» яхача книжке тIа дIаязьяьй, «Хьинар ца кхоадаш къахьегарах» яха медаль еннай цунна.

СУРТА ТIА: Х. Абдулкадыров. С. ВОРОНИНА, текста сурта.

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

АГИТАТОРАШ — ХАРЖАРХОЙ БОЛЧА

Сунженски района Шеча Эскара цIерагIча колхоза культура ЦIагIа дIачуволача «Агитпункт» аьнна тIа а ядаь вывеска я. Ши агитколлектива я из пункт латташ: Сунженски опорно-хьокхама леспромхоза Шеча Эскара цIерагIара колхоза.

Цига ваха моллагIа саг боккхача безамца воза цу агитпункте. Хоза кийчъяй из. Уккхаза даим хул центральни а республиканска а керда газеташ, тайп-тайпара журналаш, хоржама литература. Кагахь сайна хаттар де дезе спровкай кегол да болх беш. Лакхехьарча Советe деча хоржамашта накъаболхаш бе безача балха план а агитпункте, агитаторий дежурства графике я гуччахь хьаллетта.

Харжархой раьш ба агитпункте балха. Каст-каста чакхйоах агитпункте харжархошта лаьрхIа мероприятеш: сейренаш, чIоагIа дIахоза дешараш, кхийсараш.

ХIаьта из-шоай участкашка хух агитаторашк политинформаторашк.

СССР Лакхехьарча Советe тIехьара хоржамаш хилча деха (дитъшера) шоай колхозе хиннача хунанех дийцар харжархошта дукха ха йоацаш агитаторашо Р. Дубинцевеи П. Жуковаи. Советски хоржама система капиталистически системах толашагIа, демократичнагIа хилара беседа йир харжархоша политинформаторашо Р. Зилгиневар, М. Шляхова, агитатораша Н. Крисолевна, М. Губина, кхычар.

Иштта дика болх беш я Троицкая яхача станицерча культура ЦIагIара агитпункт а. СССР Лакхехьарча Советe деча хоржамех кхоашта эшшаш йола литература даьо а кхьидар дале а уккхазарe керадоагIа 14-гIа июне кхам тасса кийчуш болчарна. Цар деча хаттарашта шоай дала кийча хул агитпункте дежурство дIахьеча культура ЦIен болхлой а кхьбола агитатораш а. Цхьаькха а сайре дIалахийтаь культура ЦIен болхлоша шоай харжархошта лаьрхIа цхьанца мероприяти чакх ца йоаккхаш. «Огонек» гулалу кагирхой, лекцета а беседага ладувгIа безагIа юрбоахама къахьегамхой, цIен-ноаной. Дукха цих гулбенакбар укх деношка агитпункте. Уккхаза хилар клуба заведующе, агитатора Н. А. Зиберовас кийчьъь салоIама сайре. Дуьнен хальбашта юкъерча хьалах лекци йийшар цига политинформаторе Е. С. Варламовас. Клуба художественни самодеятельноста доккха концерт оттадир гулбеннараьа.

Харжархошта безабенна хьалхьий ба агитаторaш Головановa Тамара, Чернышева Нелли, Чередников Алексей, кхыбараш а. Депутатана кандидатий биографеш йовзийт цар къахьегамхошта, мехкара а доазол дехьара а кердадараш дIадоахайт, иштта кхы а.

С. БОНДАРЕНКО, хьехархо.

ДЕРРИГНЕ А КИЙЧО ЕШ

СССР Лакхехьарча Советe деча хоржамий кампане лоархIамагIа йола этап хьатIаьттай.

Укх лоархIамерча хана шин кIиранна чай республика районашка ялай шин агитпоезд. Уж хургья Наурски, Надтеречни, МалгIабека, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, Шаьла, Ведана, Гудермесски, Ножай-Юрта, Советски районашка бала къахьегамхой болча.

Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства вIашагIъеллача хIара агитпоезда юкъейоагIа кинофильмаш хьувкхаргдола оборудовани, ловзараш, хоржамашта хетадаь литература чудола автоклубаш, книжни выставкаш, плакаташ, газеташ, журналаш чудола дIа-юха лела библиотекаш. Массе тайпе медикаменташ а кийца къаьсттача машинашца лораш бахаб, района автолавкаш яхдй вашаш доле товараш а йиха, изобразительни искусствай Музеи краеведчески Музеи дIа-юха лела выставкаш-экспозицеш яхай.

ХIара поезда тIа «Знание» яхача общества лектораш ба.

Гаьнарча юрташка, МТФ-ашка, хажа дака довхан долче лоамаш делгIенашка, кхашкарча станцешка ухаргья агитпоездаш.

Юртарча къахьегамхошта лекцеш ешаргья сийлахь-воккхача баьччах В. И. Ленинах, дуьнен тIа эгара демократическегIа йолча хоржамий системах, СССР Лакхехьарча Совета депутаташ ла харжа оттабаьча вай кандидатех.

Лекцеш йийша яллараца кинофильмаш хьувкхаргда, агитбригадаши районни культура ЦIеношош концерташ уттадергда.

Агитбригадий белхе девиз я: «СССР Лакхехьарча Советe деча хоржамашта деха доагIача тайпе накъагIоврга вай».

С. БРОДСКИЙ, изобразительни искусствай музей директор.

180 ГЕКТАР ЧУЛОАЦА МУЗЕЙ

Шин тайпара музей хьалхергйолаш я Украина столице. Из проект кийчъеш ба гидрогIирсаш деча Киевски Iилма - толкамеш проектни институте архитектораш.

Дуьнен тIа сел дукха а яц ера юкъа ехаь музейи. Халкъа архитектуран бытен Украински ечкахьалхха музей эгара йоккхагIачарех цаI хургья. Киева юххе, 180 гектар лаьтте чулоацача, Украина ерригa ландшафташ довзъеш, атагIенаш,аьнеш, Iамарч, хьу, сомийн комсийн бешамеш Iаламо ше хоза кхьена тарьеш вIашагIтехача моттиге ерригача республикера хьалохьа а даь туалдергда халкъа говзача пхьаралца дахчах хьадаь 300 памятни.

Этнографически комплекс шоай цIенош а, карташ а, хинашаш а, пхьоаллеш а, диатта доаха хьаьраш а тIехьа чулоац Украина ерригача зонай юрташ. ХургIолча музея керттера моттиг дIалоацаргья миха хьаьраша — бу XVIII-чей XIX-чей бIаьшеренашкарча вIаккха а ца хувналуш юота пейважаца дакъа лоацаш хьадоагIача гIирсаша. ХIаьта бокъонна лолча кIи кхайа дехьа. Днепр тIа уля бокъонца йола хоза украински ярмарка.

«Миниатюрни Украина» территоре тIа шин транспорт хургья - говраши шерчи. ПроектагIа хьаалъе лерхI Iилман корпус халкъа ремеслай мастерскеш.

(АПН).

ХАОТТАМ

Тадан республике гIоллен Грознена хувцалуш моахаш а йолаш, дукхагIча дахъе йоачин а йоадаш. Малхбоалехьара гIаьххьача бовпаме мух а хьекхаш ха хила а фегаоа температура республике гIолла 24—29, Грозне 27—29 градус йоахал йолаш хила а тарлу. ДIахочча шин дени шин буси юкъ-юкъе екхаа а хулаш кхаьла хургья, кIезиг - дукха догIа а деллаш, цхьацнайолча моттигашка ды а къекъаш, хьаьда лостаж боацаш. гIийло, гIаьххьача бовзига кховчаш мух а хьекхаш ха хила а фегаоа температура бийсашка 9—14, деношка 20—25 градус йоахал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО 4 июнь

6.30 — «Юрта дIакераш» (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольски племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Рахманинов. Поганини темана болч рапсоди. 8.45 — «Юрта совета балха гIулакхаш» яха радиокорреспонденци (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Юрта боахама болхлошта йола концерт. 16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.45 — Халкъа тIахIоамаш гIулакх деш ба» (эрсий меттала). 17.00 — Боахама дола дара школа (эрсий меттала). 17.15 — Москва. 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта фильм. 18.30 — Телекерхдараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.55 — Мехкашта юкъера хьал. (нохчий меттала). 19.10 — Хоржамашкара, хоржамашка. Республикански статуправлене начальника Гребенщикова къамаьл. 19.25 — Передачай программа. 19.30 — Футболах ловзарах дуьнен чемпионат. Чехословаки — Бразили. Мексикера передача. (салобача хана — телекердараш) ЦТ. 21.15 — «Первый курьер» яха художественни фильм.

РАДИО 5 июнь

6.30 — «Юрта дIакераш» эрсий меттала. 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Польски илланаш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Сай хаймехкан иллеш доах аз» яха (передача эрсий меттала). 16.30 — «Хоржамашкара хоржамашка» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.45 — Концерт. 17.15 — Ленина хьайхамо новкъа гIолла керда толамаш даьккхарах яха беседа (гIалгIай меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — Вай индустриальни мохк (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.05 — Берашта фильм. 18.45 — Хьалхале лелаеча бригаде (гIалгIай меттала). 18.55 — Телекердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.25 — Хоамаш. 19.30 — Тхо кандидаташ. 19.35 — «1970 шерарча Ленински преме лауреаташ». Саласпилсе мемориальни комплекс хьокхилларах. 19.50 — Шоайн, вIаьмта бераш! 20.00 — Юрта боахама болхлошта дола концерт (нохчий меттала). 20.30 — «Монета» яха художественни фильм». 22.10 — Беттъьдачок доккхача фильма киножурнал.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ

Вай мехка дукхача городашкара нах ух салаIа Грозненски салоIама дIагIа. Укх тIехьарча яхь шера 16 эзар совгIа саг хиннав цига салоIаш.

Безаме тIаьц цун коллективо хьаьший. Нах чубаха корпусаш цIена, хоза кийчъяь я. Столовешка тайп-тайпара даме дааргаш кийчду массаза хIана ец эьна моша хIамаш хул. Хоза тоадаьд кой а. Дукха гаьнаш, йязаш дагIа. Сейрда лампаш йогу.

Сакъердаме хул цига къаьсттара сарахьа. Локхаш музыка, деш ловзараш, халхараш хул. Эстрадни концерташ уттадлу, кино хьокх. «Знание» яхача лекторски общества лекцеш еш.

Дика ихаь кхаьчар салоIама цIеш коллективага укх деношка. Къилбаседа Кавказа салоIама цIенош коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхарах Сийлен грамотен, ахчан премии елар цунна.

Чакхъяьннай хьажара-конкурс

Къона болхлой кийчбари цар квалификаци лакхъяри мишта хьожаш хьажар - конкурс дIабихьай Грозненски химически комбинате. Из хетайьар В. И. Ленина юбилейна. Укх деношка яьча цу хьажара итогаш хьадьекхад цо чIоагIа пайдане болх баьга. Хьажар хиначa кийчаIа 915 къона болхло кийчъаьв. Царех 251 саго производственни - технически курсашка лакхъяьй шоай балха гомал, 143 саго — хьалхара методаш Iомаеча курсашка, 178 саго — лаьрхIа йолча курсашка. Балха шоллагIа моттига, шоай балха разряди лакхъяьй пхе бIаь совгIча саго.

Эттара дукхагIа шоай балха говзал лакхъяьй № 131 болча цеха болхлоша, шоллагIа — № 106—110 болча цеха болхлоша.

С. ХУГАЕВ, химкомбината оператор.

АМБРОЗИ — КУЛЬТУРАЙ МОАСТАГIА

Грозненски городской Совета исполкомо амбрози яха осцара буц дIаяккха декхарийла баьб города берриге граждашеш. Амбрози яха буц дIаякккхара хьахьъесхьара гIулакхаш кхоачаш ца деш боле нах бекхтокхаме озаргба.

Амбрози яхар къахьача баьца (полынь) тайпара, кхераме, карантинни осцара буц я. 30 тайпара я амбрози. хIаьта вайцига кхо тайпа мара бац цун.

Амбрози хьакинна Къилбаседа Америке. Эггара хьалха из вайнга кхьачай 50 шу хьалха. Чехка дIаяьржай из Къилбаседа Кавказе, Закавказе, Украине.

Цхьан шера яхаш буц я из, баьцага а йоагIача хьажага а диллача къахьача баьца тара а йолаш. ГIад ийса да цун, бухье тIъовронаш а яржаш. Лакхера гIа баьде-баьцара, лохера — сира-баьццара да цун, — зизаш — сийрда — IаьдагIа. Оылаш дукха а низ болаш а да. Цар дукха хийдIаоа дьаттанцара. Дохха за ду культураш хьувкъара, къаьсттара хьаккIашта, ганаранта, баьцадарашта. КхыIола баьцаш гот а еш, хIаьлак а еш, даьгIенаш цоьш йоакъаю цо.

Цул совгIа сага а зулам а из. Цун зиза доаш (пыльцашка) сага дегIа зулам деш йола веществаш я — организма дакхъяь аллергически реакцеш хьою цо. Зиза тохача хана цун зизе дома пли эзар километр лакха урагIа бода, тIаккха мехо еттаж километраш гаьна дIа-юха боаржабу из. Цу хана наха аллергически лазараш хул — температура 38—39 градусага кхоачаш лакхлу, мерраш, беге, бIарцIаькьайш дест, йоааараш хул. Цхьаболча наха, из лазар кхийттача, садаха хала хул, бронхиальни долчоа тара дола «сенни астма» хьов. Сага низ бод, болх бувургбоацача вола. Цигаза вIохапа аллергически лазарий а хул — крапивница, экзема, кх. Амброзена зизаш техачул тIехьагIа, цо лазараш теха нах берза болалу. Иштта аллергически лазараш хьов хIара шера амброзена зиза тохача хана.

Наха лазар ца хилийтара эгара дикагIдар да амброзена зиза тохача хана цун демад нах лорабар. ЦIеношка керда фо чудийтача бекъахьа да бийсан, тIоадал йоалла хи кисий корага а элла!

Амбрози тIайовл хIашка, ваьхай йистошка, придорожней, территорешка, нах чубахача наьха йоашка. Вай городе къаьстта дукха тIайовл амбрози Заводской района Iама гонахьа, поселке Черноречье, Кирпича Алдашка, «Южная» яхача майдане, трамвайна машиней наьхай йистошка. Чехка дIаярж из осцара буц, цхьан гIада тIа 100 эзар гаргга ганар хул цун. Цул ги тIадоал бIаьсти, лаьтта дIоахделча, 7—10 шерага кхачалца ялача а тIадслаш хул цун ги.

Амбрози дIаякха еза цун низ чIоагIбаьлехьа. Из дара амбрози тIаьхьа лаьтта юхаоах, буц йоагаю.

Амбрози дIаякхар сага унахIено лорйар да.

В. ТРУБНИКОВ, г. Грозне горсанэпидстанце санитари лор.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам. — 3-39-11; бехктохама секретара — 3-34-30; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамийн письмойн отделий—3-47-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/54.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-47-28.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/54.

СФ08111.

Заказ № 3632.